

Örebro Universitet
Institutionen för juridik, psykologi och socialt arbete
Socialt arbete
Examensarbete på kandidatnivå, 15 högskolepoäng
VT 2020

De osynliggjorda - en forskningsöversikt om våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck

Alizadeh Arsham
Andom David

Handledare:
Christina Hjort Aronsson

Arsham Alizadeh, David Andom
Örebro Universitet
Institutionen för juridik, psykologi och socialt arbete
Socialt arbete
Examensarbete på kandidatnivå, 15 högskolepoäng
VT 2020

Sammanfattning

Denna studie syftar till att undersöka likheter och skillnader mellan hedersrelaterat våld och förtryck och våld i nära relationer i tidigare forskning. Studien är en forskningsöversikt som framkommit av 19 vetenskapliga studier som berör fenomenen hedersrelaterat våld och förtryck och våld i nära relationer. Socialkonstruktivismen utgör den vetenskapsteoretiska grunden. Vår analys utgår ifrån en abduktiv ansats för att tolka insamlad data utifrån nya tolkningsramar. Tolkningsramarna är de teoretiska begreppen intersektionalitet, makt och kontroll och symboliskt våld. Studiens slutsatser visar att Hedersrelaterat våld och förtryck och våld i nära relationer har likheter och skillnader och att våldsoffren har samma skyddsfaktorer i form av ekonomi och utbildning. Begreppen hedersrelaterat våld och förtryck och våld i nära relationer brister i dess utformning och kan vara missvisande och påverkar diskursen kring fenomenen. Det resulterar i att äldre våldsoffer i vissa fall osynliggörs.

Nyckelord: Hedersrelaterat våld, våld i nära relationer, forskningsöversikt, våld, makt, intersektionalitet, symboliskt våld

Arsham Alizadeh, David Andom
Örebro University
School of Law, Psychology and Social Work
Social Work
Undergraduate Essay, 15 credits
Spring 2020

Abstract

This study aims to compare similarities and differences between results of intimate partner violence and honor- related violence and oppression in previous research. The study is a research overview based on 19 selected scientific studies. Social constructivism is the basis of science theory in this study. Our analysis is based on an abductive approach to interpreting collected data based on new interpretive frameworks, the theoretical concepts are intersectionality, power and control and symbolic violence. The study's conclusions illustrate that honor-related violence and oppression and intimate partner violence have similarities and differences and that the victims of violence have the same protective factors in the terms of economy and education. The terms of honor-related violence and oppression and intimate partner violence are misleading in its configuration and can affect the discourse surrounding the phenomenon, which results in that elderly victims of violence are invisible in some cases.

Keywords: Honor- related violence, intimate partner violence, research overview, violence, power, intersectionality, symbolic violence

Innehållsförteckning

Inledning	5
Syfte och frågeställningar	6
Bakgrund	6
Teoretiska utgångspunkter	9
Metod	11
Resultat	16
Analys	30
Slutsatser och diskussion	36
Referenslista	40

Inledning

Kvinnor riskerar att utsättas för våld oavsett om de är unga eller äldre och denna vill specifikt ta reda på ifall kvinnor oavsett om de är unga eller äldre även kan utsättas för Hedersrelaterat våld och förtryck (HRV). Nationellt kvinnofridscentrum (NCK) är en svensk organisation som har i uppdrag att höja kunskapen om mäns våld mot kvinnor och HRV. De skriver att synen på våld mot kvinnor har förändrats från att ha varit en angelägenhet inom familjer till att bli ett samhällsligt problem där myndigheter och rättssystem verkar för att motverka våldet. FN:s generalförsamling antog deklarationen om våld mot kvinnor år 1993. FN:s definition av våld mot kvinnor är följande:

”Varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i, eller troligen kommer leda till, fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata ” (NCK, 2020).

Socialstyrelsen (2016) skriver att våld i nära relation (VNR) är ett allvarligt samhällsproblem. VNR handlar om våld mellan närstående som innefattar partner, syskon och inom andra familje- och släktrationer. VNR är ofta ett mönster av handlingar och innefattar fysiskt, psykiskt, sexuellt, ekonomiskt och materiellt våld. (Socialstyrelsen, 2016). NCK (2010) skriver att HRV är ett samhällsproblem och att den svenska regeringen engagerar sig för att motverka våldet. HRV karaktäriseras av att ett kollektiv som utgörs av familj- eller släktkonstellationer utför våld och våldet drabbar vanligtvis en ung familjemedlem genom hot, kontroll och fysiska våldshandlingar. (NCK, 2010).

Baianstovu (2017) skriver i sin bok att kampen mot HRV pågått i Sverige sedan 1990-talet och att det är ett särskilt prioriterat område för den svenska regeringen. I Sverige råder olika uppfattningar bland politiker, forskare och sakkunniga om HRV vilket försvårar arbetet för att motverka våldet. HRV är en form av VNR. I boken refereras till Statens offentliga utredningar 2014:49 som påtalar att det finns behov av att kartlägga hur omfattande HRV är och att kartläggningarna bör fokusera på att identifiera sårbara grupper. I samma bok refereras det även till regeringens skrivelse (Skr 2009/10:229) där målgruppen som utsätts för HRV beskrivs av Länsstyrelsen i Östergötland vara mellan 13–25 år och att arbetet riktar sig mot barn och unga.

Baianstovu, Cintiho, Särnstedt och Strid (2018) skriver i sin kartläggning att ökad kunskap och forskning om HRV är relevant för socialt arbete då en socialarbetare i sin yrkesutövning behöver kunskap och förståelse när de ska identifiera, bemöta och hjälpa offren. Socialarbetare har makten att hjälpa och skydda våldsoffret med hjälp av interventioner för att förbättra offrets livsvillkor. (Baianstovu et al, 2018).

Brottsförebyggande rådet (2020) beskriver att det är problematiskt att föra statistik kring VNR och HRV och statistiken är säkerligen i underkant eftersom relationen mellan våldsutövare och våldsoffer spelar en stor roll för anmälningsbenägenheten hos ett våldsoffer. Våld som begås mellan familjemedlemmar eller parrelationer anmäls mer sällan vilket resulterar i ett stort mörkertal vid framställandet av brottsstatistik. (Brottsförebyggande rådet, 2020). Kvinnors benägenhet att anmäla brott som utförs av en partner är låg (Alves et al, 2019). Studier som analyserat äldre kvinnor som utsätts för våld beskriver att de äldre kvinnorna är ännu mer beroende av våldsutövaren än yngre kvinnor (Beaulaurier, Seff, Newman & Burton Dunlop, 2005, s.53–74). Professionella aktörer exempelvis socionomer och sjukvårdspersonal upplever att äldre våldsoffer uppfattar flera hinder än yngre våldsoffer

när det gäller att söka och mottaga hjälpinsatser. Det behövs en förändring inom professioner som arbetar med våldsutsatta och politiska insatser som möjliggör hjälpinsatser åt de äldre offren (Wydall & Zerk, 2017, s.-247-260).

Vår hypotes som ligger till grund för denna studie är att det förekommer HRV bland äldre. I vår strävan att undersöka detta så har vi inte funnit någon forskning som fokuserar på HRV bland äldre. Vi har blivit förundrade över denna brist i forskningen och misstänker att det råder en kunskapslucka. Definitionen av begreppet HRV tenderar att fokusera i hög utsträckning på unga kvinnor. Denna definition anser vi kan resultera i att äldre kvinnor som utsätts för HRV osynliggörs av forskare, professionella, media och allmänheten då de äldre kvinnorna inte passar in i den stereotypa bilden av vem som utsätts för HRV. De definitioner, rapporter och kartläggningar samt forskning vi har tagit del av under vårt uppsatsskrivande styrker denna hypotes. Vi vill därför jämföra HRV och VNR. Med hjälp av befintlig forskning som fokuserar på VNR bland äldre kan vi eventuellt koppla risk- och skyddsfaktorer och eventuella anledningar till att denna målgrupp har svårt att söka och mottaga hjälp. Eftersom fenomenen är "besläktade" tror vi att befintlig kunskap om äldre som utsätts för VNR kan appliceras på äldre kvinnor som utsätts för HRV.

Att identifiera sårbara grupper är av relevans för socialt arbete och vetenskapen. Det är brist på forskning med fokus på äldre kvinnor som utsätts för HRV. Den befintliga forskningen som belyser äldre kvinnors anmälningsbenägenhet samt eventuella brister i begreppets utformning är argument som visar att det finns ett behov av denna studie. Vår förhoppning är att föreliggande studie ska generera kunskap som fyller det vi anser är en kunskapslucka inom forskningen och att det praktiska sociala arbetet kan få nytta av studiens fynd för att råda bot på våldet som är ett samhällsproblem.

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka likheter och skillnader mellan HRV och VNR i tidigare forskning med hjälp av de teoretiska begreppen: intersektionalitet, makt och kontroll och symboliskt våld. Detta syfte genererar följande frågeställningar:

1. Hur kan professionella och allmänhetens föreställningar om HRV beskrivas?
2. Finns det problem i definitionen av begreppet HRV och i så fall vilka är dessa problem?

Bakgrund

Våld i nära relation

Socialstyrelsen (2016) skriver att våld och utsatthet i nära relation är ett allvarligt samhällsproblem. VNR handlar om våld mellan närstående som innefattar partner, syskon och inom andra familje- och släkterelationer. VNR sker främst av män mot kvinnor. De utsatta kvinnorna har ofta svårt att göra motstånd då våldet innebär att det sker i en kontext präglad av starka emotionella band mellan offer och förövare. Våld i nära relationer är ofta ett mönster av handlingar som omfattar allt från knappt märkbara gärningar till grova brott. Våldet tar sig i olika uttryck, där en vanlig förekommande föreställning är att det endast inträffar fysiskt våld. Sådana föreställningar gör att andra våldsformer inte uppmärksammas och på sätt osynliggörs. Det är av betydelse att uppmärksamma och vara lyhörd för att

kvinnor som utsätts för VNR många gånger utsätts för upprepat våld av olika slag, exempelvis fysiskt, psykiskt, sexuellt, ekonomiskt och materiellt våld. (Socialstyrelsen, 2016).

Hedersrelaterat våld och förtryck

NCK (2010) skriver att HRV i Sverige har uppmärksamats sedan 1990-talet och forskning visar att det är ett utbrett problem vilket resulterat i att regeringen satsat 250 miljoner SEK mellan åren 2003–2010 på att kartlägga och motverka HRV i Sverige. HRV begås av en eller flertalet individer som har en nära relation till vanligtvis ett ungt våldsoffer som i många fall är en ung individ. Det som utmärker HRV är att våldet som äger rum begås av ett kollektiv, kollektivet utgörs av majoriteten av fallen av offrets släkt eller förövarens släkt. HRV beskrivs som våld präglad av patriarkala värderingar, där manligt överordnade dominerar i ett samhälle, en vanlig uppfattning är att patriarkala strukturer råder i icke- västerländska samhällen. När en individ trotsar familjen eller släktens normer och värderingar uppfattas de förlora sin heder vilket resulterar i våld och- eller förtryck mot individen. (NCK, 2010)

Ålder

I regeringens skrivelse (Skr 2009/10:229) beskrivs att målgruppen inom ungdomspolitikerna är personer i Sverige åldrarna 13–25 år (Regeringen, 2009). I föreliggande studie utgår vi ifrån att unga kvinnor tillhör ovanstående målgrupp. När det refereras till äldre kvinnor i denna studie menar vi således kvinnor som är 26 år eller äldre.

Det hedersrelaterade våldets uttryck och samhällets utmaningar

Baianstovu, Cintiho, Särnstedt och Strid (2018) beskriver att flickor och unga kvinnor utsätts mer för HRV i jämförelse med pojkar, män och äldre kvinnor. Socioekonomiska faktorer som ekonomi och utbildningsnivå påverkar risken att utsättas för våld. En annan faktor som påverkar risken att utsättas för våld är ifall familjen härstammar från ett land med avsaknad statsapparat och bristande välfärdssystem vilket resulterar i släktbaserade system där hedersproblematik ofta förekommer. HRV består av både fysiskt våld och psykiskt våld, dock är psykiskt våld vanligast. Stereotypa uppfattningar om kultur och etnicitet är vanligt förekommande inom olika professioner vilket kan leda till felaktiga beskrivningar och stigmatisering bland de våldsutsatta. VNR kan beskrivas som HRV, utan att så är fallet, på grund av att kvinnan uppfattas ingå i stereotypen för våldsutsatta. Kvinnor som utsätts för våld kan avstå att kontakta myndigheter då de upplever att de och likasinnade blir diskriminerade på grund av sin kulturella bakgrund. Stereotypa uppfattningar kan resultera i att professionella aktörer utformar missriktade insatser eller påverkar våldsoffrens anmälningsbenägenhet. Långsiktiga och individbaserade insatser tenderar att vara mest verkningsfulla. I studien påtalas att de våldsutsatta är i behov av långsiktiga insatser och att eget boende utgör ett väl fungerande skydd för våldsoffer som utsätts för hedersrelaterat våld. Egen bostad, möjligheten att bilda nya nätverk och sociala sammanhang är faktorer som kan påverka de våldsutsatta att inte återgå till våldsutövarna. Studien beskriver att socialarbetare har olika uppfattningar om hur stöd ska utformas till de våldsutsatta när det gäller frivilliga kontra tvingande insatser samt ifall de våldsutsatta ska separeras från sin familj (Baianstovu, Cintiho, Särnstedt & Strid, 2018).

Den politiska och sociala kontexten kring HRV i Sverige

Baianstovu (2017) beskriver i sin bok om den svenska regeringen och svenska myndigheters offentliga arbete med HRV då hon studerar offentliga utredningar och kartläggningar. De offentliga dokument som studeras ger en fingervisning i vad som anses vara legitima åsikter och vilken diskurs som råder offentligt. Kampen mot HRV har pågått under en lång tid i Sverige och våldet uppmärksammades för snart 30 år sedan. Sedan 2004 har regeringen särskilt prioriterat att motverka hedersrelaterat våld, trots denna prioritering och samordnade insatser har de svenska myndigheterna stött på en rad problem i sin strävan att motverka hedersrelaterat våld. I Sverige råder olika uppfattningar om varför hedersproblematik uppstår, hedersproblematikens karaktär och vilka politiska insatser som krävs för att motverka HRV. De olika uppfattningarna har resulterat i en strid där förespråkarna för en kamp kring vilken uppfattning som ska anses vara legitim. Oenigheten medför att det blir svårt att kartlägga omfattningen av våldet och att skapa gemensamma interventioner för att motverka och minska våldet. Baianstovu (2017) skriver i sin bok att Statens offentliga utredningar 2014:49 påtalar att det finns behov av att kartlägga hur omfattande det hedersrelaterade våldet är. Kartläggningarna bör fokusera på att identifiera sårbara grupper som riskerar att utsättas för våldet. I samma bok refereras till regeringens skrivelse (Skr 2009/10:229) där målgruppen som utsätts för hedersrelaterat våld beskrivs vara mellan 13–25 år. Beskrivningen av målgruppen är gjord av Länsstyrelsen i Östergötland vars arbete för att motverka våldet riktar sig mot barn och unga. Vidare beskrivs det att det finns risker att ungdomar återtar sitt vittnesmål när det konstateras att de på egen hand ska bo på ett skyddat boende och separeras från sin familj och uppväxtmiljö (Baianstovu, 2017).

Brottsförebyggande rådets arbete med VNR och HRV

Brottsförebyggande rådet är en statlig myndighet vars uppgift är att bidra med kunskap och analysera brottsutvecklingen och förebygga brott. De skriver att det är problematiskt att framställa tillförlitlig statistik över våldets omfattning då det dagligen begås brott som inte rättsväsendet har vetskap om. Statistik om VNR och hedersrelaterat vålds omfattning är säkerligen i underkant eftersom anmälningens benägenheten är låg. Relationen mellan våldsutövare och våldsoffer spelar en stor roll för anmälningens benägenheten hos ett våldsoffer. Våld som begås mellan familjemedlemmar eller parrelationer anmäls mer sällan vilket resulterar i ett stort mörkertal vid framställandet av brottsstatistik. Av alla misstänkta misshandelsbrott mot kvinnor år 2019 misstänktes 53% av alla förövare vara en partner, familjemedlem eller släktmedlem till kvinnan. (Brottsförebyggande rådet, 2020). I Brottsförebyggande rådets (2012) studie av 117 ärenden av HRV blev endast cirka 10 % personupplärade. Polisen upplever svårigheter att personupplära hedersrelaterat brott då det inte finns vittnen och att våldsoffer inte vill delta i utredningar. Polisen belyser vikten av utomstående vittnen såsom skolpersonal, lärare och socialarbetare I en jämförelse mellan hedersrelaterat våld och VNR konstateras att kvinnor som utsätts för HRV tenderar att inte medverka i utredningar i samma utsträckning. Kvinnorna kan även anses vara dubbelt utsatta då de inte har familj eller släktmedlemmar som kan sluta upp och skydda kvinnan eller bistå utredningen i form av vittne. Hälften av kvinnorna som gör en anmälan hos polisen får tillgång till ett skyddsboende, en tredjedel av myndiga kvinnor får ett skyddsboende och motsvarande siffra hos omyndiga kvinnor är två tredjedelar. Ett fåtal kvinnor har fått andra typer av skyddande insatser i form av telefon eller larm. Kvinnor som endast anmält olaga hot får inte hjälp i samma omfattning av polisen och sex av tio kvinnor har inte fått hjälp överhuvudtaget (Brottsförebyggande rådet, 2012).

Teoretiska utgångspunkter

Både VNR och hedersrelaterat våld ser vi som uttryck för våld men med olika socialt konstruerade förklaringar. I båda fallen handlar det om att utöva makt och upprätthålla kontroll över en individ, inte sällan en kvinna. Intersektionalitet är ett sätt att analytiskt beskriva olika komponenter i sociala maktstrukturer och hur de verkar med utgångspunkt i olika sociala grupper och kategorier. Vi kommer att tillämpa de termer vi beskrivit här nedan som nya tolkningsramar utifrån en abduktiv ansats när vi analyserar vårt urval av vetenskapliga artiklar.

Vetenskapsteoretisk grund

Det konstruktivistiska perspektivets utgångspunkt är att vi är individer som via sociala samspel utbyter kunskaper och erfarenheter och utifrån möten med andra individer skapar vi tolkningar av verkligheten. Genom samspel sker även ett kunskapsutbyte där språket skapar vår verklighet. Sättet individer talar med varandra och talar om fenomen påverkar antaganden och förståelsen samt gemensamma föreställningar om olika sociala konstruktioner. Det konstruktivistiska perspektivet förklaras på följande sätt:

”... mycket förenklat ett antagande om att ”verkligheten” tenderar att bli så som vi tolkat den. Vi tenderar helt enkelt att se och uppleva det vi förväntar oss och vi tenderar att förklara saker och ting med utgångspunkt i det vi redan tror oss veta” (Mattson, 2010, s.31).

Människan konstruerar sin förståelse av verkligheten men det är inte verkligheten i sig. Sociala konstruktioner och det språk och narrativ som bestämts utgör mallar som styr hur individer tolkar verkligheten. Den franske filosofen Foucault betonar att diskursen är avgörande för hur individer uppfattar och skapar sin världsbild. Foucault betonar dessutom att diskursen är föränderlig över tid men att i tiden som diskursen råder skapas möjligheter och begränsningar i hur individer tänker, tolkar och agerar vilket kan ses som ett maktinstrument (Mattson, 2010, s.27–30).

Intersektionalitet

Intersektionalitet innebär att påvisa ojämlikheter och maktförhållanden mellan olika samhällsgrupper. Mattson hänvisar till sociologerna Lars Grönvik och Mårten Söder, vilka delar upp den intersektionella analysen i två centrala grundpelare: maktstruktur och konstruktion. Den första grundpelaren fokuserar på maktrelationer och studerar osynliggjorda grupper. Den andra grundpelaren fokuserar på skärningspunkten mellan människors sociala tillhörighet som formar individens livsvillkor. Analysformen är till för att visa komplexiteten i maktrelationer och hur dessa bidrar till att skapa överordnade respektive underordnade grupper. Mattson (2010, s.91) poängterar att maktaspekten är stor del av den intersektionella analysen. Grundläggande kategorier är etnicitet, kön och klass och interaktioner mellan dessa anses inte föränderliga. Kategorierna ålder och sexualitet anses föränderliga inom den hierarkiska ordning som råder (Mattson, 2010, s.89). Enligt Fraser (ref. i Mattson 2010) kan kategorierna etnicitet, kön och klass kopplas till förtryck och orättvisor som begär omfördelning och erkännande, men det kan inte sexualitet. de los Reyes och Mulinari understryker vikten av att skilja på exploatering och stigmatisering och menar att underordnade grupper i samhällsordningen blir stigmatiserade, alltså socialt avvikande när de bryter mot sin position och ordning. För de los Reyes och Mulinari är kategorier som

sexualitet mindre relevanta då den intersektionella analysen går ut på att synliggöra maktutövandet och bibehållandet av ojämlikhet (Mattson, 2010, s.95).

Makt och kontroll

Börjesson & Rehn (2009) skriver om den franske idéhistorikern Michael Foucaults teori och att makt grundar sig i att alla individer tillhör ett maktsystem och att makten både har positiva och negativa effekter på individer. Makten utgår inte från ett fåtal individer utan utövas av alla sociala varelser. Foucault angriper de synsätt som påtalar att makten tillhör ett fåtal personer och menar att makt som verktyg kan skapa produktivitet.

“What makes power hold good, what makes it accepted, is simply the fact that it doesn't only weigh on us a force that says no, but that it traverses and produces things, it induces pleasure, forms knowledge, produces discourse. It needs to be considered as a productive network that runs through the whole social body, much more than as a negative instance whose function is repression” (Börjesson & Rehn, 2009, s. 44-45).

Mattson (2010) skriver att makt är abstrakt, diffus, kan vara synlig eller osynlig och uppträda i olika former. Begreppet makt kopplas till maktstrukturer och beskrivs som en slags kraft i samhället som bidrar till att skapa och upprätthålla kategorier och grupper. Vissa grupper är högre värderade än andra grupper, makt särskiljs både på strukturell nivå och individnivå (Mattson, 2010, s.31). Centrala komponenter inom maktteorier är *system, hot om våld, tvång, övervakning och kontroll, exklusion och inklusion och diskurs*. System är maktstrukturer som reducerar delar av något större, det vill säga att det finns tekniker som bidrar till att saker och ting blir lätthanterliga, mindre komplexa och därmed lättare att kontrollera och styra. All makt är satt i ett slags system, makten utövas via ett system. Hot om våld är en maktteknik som förekommer ofta och kan anses vara grundläggande är när individer styrs eller kontrolleras av att det råder ett uttalat eller outtalat hot om att våld kommer att nyttjas ifall individen inte hörsammar en uppmaning eller beteende. Tvång är en maktteknik som styr individen till att inte kunna göra några val. Det är format på ett sätt som minskar val och alternativ för människor oavsett vad de tycker. Tvång kopplas många gånger till våld. Tvång som teknik ligger djupt rotad i kulturen och samhället. Övervakning och kontroll innebär att människan som ingår i ett maktsystem kan övervakas och kontrolleras i sin vardag. När individen trotsar maktsystemet och dess beteende inte är önskvärt resulterar det i konsekvenser för individen. Exklusion och inklusion är en maktteknik som har präglat alla samhällen i historien är exklusion och inklusion. Inklusion skapar en känsla av gemenskap och jämlikhet till skillnad från exklusion som kan skapa gränser och utanförskap. Inklusion och exklusion kan särskilja ”vanliga” grupper beroende på vilka individer som ges inflytande, information och tillgångar. Diskurs innebär att dominera diskussionen och den uppfattning som anses giltig och används som maktteknik när man vill disciplinera och styra diskussioner (Börjesson & Rehn, 2009, s. 11–17).

Symboliskt våld

Enligt Bourdieus teori om det symboliskt våld innefattas det inte fysisk eller direkt våld mot kvinnor utan här uppmärksammas våld som anses vara osynligt och strukturerat för att upprätthålla dominans av en grupp gentemot en annan grupp. Symboliskt våld anses påverka andra individers sinnen, visioner och skapar social ordning eller sociala indelningar. Grzyb (2016) skriver att symbolisk dominans och våld skapar och upprätthåller hierarkier och familjestrukturer där maskulinitet dominerar och formar könsroller. Författaren beskriver att det symboliska våldet som tes kan förklara våldet mot kvinnor och tillämpas framför allt av

män som visar sin makt i en kulturell kontext. Det symboliska våldet övergår till fysiskt våld först när en individ trotsar det symboliska våldet, alltså hierarkier eller rådande strukturer. Snabba förändringar av de sociala strukturerna påverkar könsskillnader inom patriarkala samhällen och den maskulina dominansen har bidragit till ett ökat våld mot kvinnor. Grzyb (2016) menar att ökad invandring till västerländska samhällen där det råder en annan kultur med andra sexuella normer och könsroller har resulterat i att allt fler migrerande kvinnor trotsat de rådande sociala strukturerna och hierarkier som råder inom deras familj eller släkt (Grzyb, 2016, s.1036–1053).

Metod

I följande metodavsnitt beskriver vi tillvägagångssättet i genomförandet av denna studie. Studien är en forskningsöversikt vilket möjliggör för oss att ta del av hur kunskapsläget ser ut om VNR och HRV. Vi anser att en forskningsöversikt möjliggör att identifiera eventuella kunskapsluckor på området. Vi har i vår studie inget kapitel som behandlar enbart tidigare forskning och har inte sökt efter tidigare forskningsöversikter. Tidigare forskning som utgör vårt insamlade datamaterial presenteras i tabellform i vårt resultatkapitel vilket ger läsaren god insyn och en överblick i urvalet av studier. Bryman (2011) skriver att den huvudsakliga anledningen till att en forskare söker och granskar tidigare forskning och litteratur är för att undersöka kunskapsläget inom ett område. Vidare kan en översikt av befintlig forskning förse forskaren med argument och dessutom stärka forskarens trovärdighet. Med hjälp av tidigare studier inom ett område ges forskaren möjligheten att kritiskt granska relevant teori inom området och undersöka om det råder kunskapsluckor (Bryman, s. 97–104, 2011).

Urval, avgränsning och datainsamling

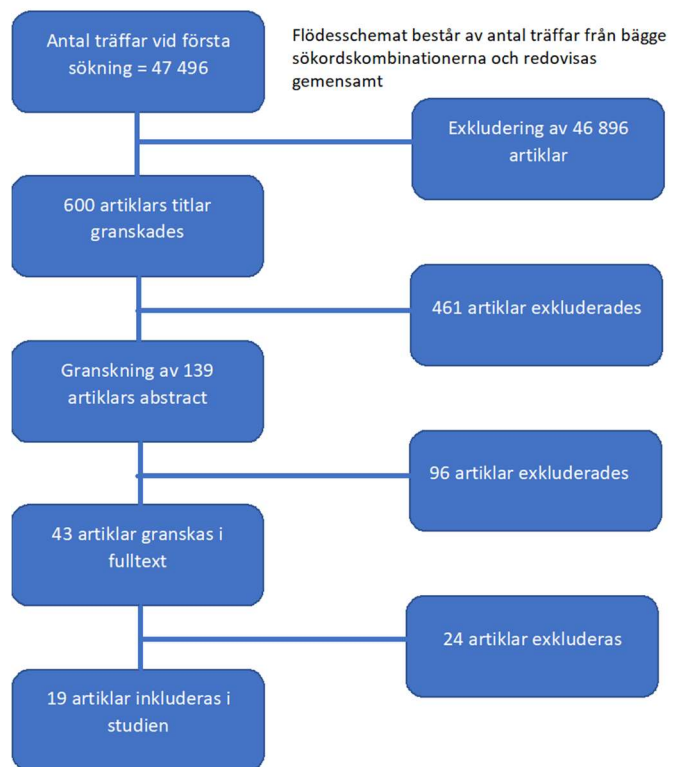
Bryman (2018) skriver att inom kvalitativ forskning är det vanligt förekommande att forskaren tillämpar ett så kallat målstyrt urval. När en forskare tillämpar ett målstyrt urval innebär det att studiens forskningsfrågor påverkar vilket urval som används i studien. Forskningsfrågorna har med andra ord en stor inverkan på forskarens val av individer eller dokument som den ska studera (Bryman, 2018, s. 495–501). Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström (2013) skriver att urvalet av vetenskapliga artiklar som ska ingå i studien behöver motiveras och beskrivas av forskaren. De beskriver kriterierna som bör ingå vid en urvalsprocess i strävan att finna forskningsartiklar som bidrar till en forskningsöversikt av kvalitet. Forskaren bör definiera sökord på förhand och eventuellt avgränsa sökningen utifrån språk och år som artikeln är publicerad. Forskaren bör även på förhand valt ut lämpliga databaser som tillhandahåller forskning som berör ämnet forskaren avser studera och genomför sökningen. Utifrån sökträffarna som sökningen genererade bör forskaren först välja ut relevanta titlar och granska artiklarnas sammanfattningar för att bedöma om de är betydelsefulla för studien. Föregående steg utgör ett första urval av artiklar, forskaren bör vid detta skeende i processen granska materialet i sin helhet för att göra en slutlig utvärdering (Barajas et. al, s. 81–83).

Vi har tillämpat Barajas et al (2013) kriterier för vad som bör ingå vid en urvalsprocess för att framställa en forskningsöversikt av hög kvalitet. I vår sökprocess har vi inte funnit några tidigare forskningsöversikter. Vi har valt ut sökord som är associerade med fenomenen hedersrelaterat våld och VNR samt sökord i förhoppningen att få fram resultat som hjälper oss att besvara studiens syfte och frågeställningar. Följande sökord har inkluderats i urvalet: honor, honour, violence, kill*, intimate partner violence, domestic violence, violence in intimate relationships, women, woman, females, older, old, middle age. Till en början sökte

vi efter artiklar som behandlade hedersrelaterat våld bland äldre kvinnor men fick inga sökträffar. Sökordskombinationen vi använde oss av som inte resulterade i några träffar var; (honor OR honour OR shame OR reputation) AND (violence OR force OR kill* OR family violence OR domestic violence) AND (Women or Woman or females or old* or middle age). För att få ett stort spektrum av artiklar som studerar fenomenen har vi valt att dela upp sökningskombinationerna i två delar. Ena sökordskombinationen fokuserar på hedersrelaterat våld och den andra sökordskombinationen fokuserar på VNR. Sökordskombinationen för HRV ser ut enligt följande: (honor OR honour OR shame OR reputation) AND (violence OR force OR kill* OR family violence OR domestic violence). Sökordskombinationen för VNR ser ut enligt följande: (Intimate Partner Violence* or domestic violence or Violence in Intimate Relationships) AND (Women or Woman or females or old* or middle age). Sökningar har gjorts i fem databaser för att få fram relevanta vetenskapliga artiklar, dessa är *ASSIA*, *IBSS*, *PsycINFO*, *Social Services Abstract* och *SwePub*. Dessa databaser har valts ut då de är databaser som tillhandahålls av Örebro universitetsbibliotek och innehåller en stor mängd granskade vetenskapliga studier inom ämnet socialt arbete. Våra sökningar i databaserna med de två sökordskombinationerna resulterade i totalt 47 496 träffar. Sökordskombinationen för HRV resulterade i 18 943 av 47 496 träffar. Sökordskombinationen för VNR resulterade i 28 553 av 47 496 träffar. Inkludering och exkluderingskriterierna i sökandet efter relevanta vetenskapliga artiklar är följande: Artiklarna ska vara vetenskapligt granskade så kallat peer-reviewade, artiklarna ska vara skrivna antingen på svenska eller engelska, artiklarna ska inte förekomma några dubletter, artiklarna ska ha relevanta titlar och sammanfattningar som berör ämnena hedersrelaterat våld eller VNR. Då våra sökningar totalt resulterade i 47 496 artiklar ansåg vi att det var ett för stort material för oss att bearbeta på grund av tidsbrist.

För att besvara studiens forskningsfrågor har vi varit tvungna att göra två enskilda sökningar, där ena har fokuserat att få fram artiklar som rör hedersrelaterat våld och den andra som rör VNR. Detta på grund av att vi inte fann artiklar som studerar hedersrelaterat våld bland äldre individer. Vi fann en stor mängd som berör VNR bland äldre och som vi valde att inkludera i vår forskningsöversikt. Med detta

tillvägagångssätt möjliggjorde vi för oss som forskare att besvara studiens frågeställningar och identifiera viktiga resultat och använda dessa resultat med hjälp av en nya tolkningsramar. Vi genomförde ett målstyrt urval eftersom den urvalsmetoden ger forskaren förutsättningar att besvara studiens frågeställningar. Med målstyrt urval har vi i vår studie valt ut de artiklar vi anser relevanta för vår studie och grundat urvalet i vilken information som framkommer i artiklarnas titlar, sammanfattningar och fullständiga innehåll. Vi granskade totalt 600 titlar och efter att vi granskat artiklarnas titlar exkluderade vi 461 artiklar då vi inte ansåg de relevanta för studien eller att det förekom dubletter. Resterande 139

artiklar undersöktes genom att vi läste artiklarnas sammanfattningar, sedan valde vi att inkludera 43 artiklar där vi läste studiernas fullständiga innehåll. Utifrån de återstående 43 artiklarna valde vi sedan ut 19 artiklar som vi ansåg var relevanta för vår studie. Vår inkludering- och exkluderingsprocess grundar sig i att dem ska vara av god kvalitet och bedömda av andra forskare. På grund av tidsskäl var vi även tvungna att exkludera en stor mängd artiklar då vi inte hade möjligheten att gå igenom alla sökträffar. Vi begränsar oss till svenska och engelska artiklar på grund av att det är de språken vi kan hantera. Vid den sista utgallringen där det återstod 43 artiklar valde vi ut 19 artiklar som skulle täcka ett så brett område som möjligt då vi ville att vår forskningsöversikt skulle innehålla artiklar som är både kvalitativ och kvantitativ karaktär, respondenterna i studien ska vara både professionella och klienter och slutligen att artiklarna ska vara genomförda i ett stort utbud av olika länder.

De 19 artiklar vi beslutade oss för att inkludera i vår forskningsöversikt innehöll en stor mängd data. Vår process att sortera bland data utgick ifrån att välja ut data som kan kopplas till studiens frågeställningar. Vi har ställt följande frågor till samtliga 19 artiklar: Hur kan professionella och allmänhetens föreställningar om HRV beskrivas? Finns det problem i definitionen av begreppet HRV och i så fall vilka är dessa problem?

Analysmetod

Abduktion och induktivt tänkande beskrivs som termer som möjliggör för en forskare att skapa en växelverkan mellan teori och empiri. När forskaren studerar kontexter eller individer behövs en teoretisk förståelse av vad som formar rådande uppfattning av verkligheten (Bryman, 2018, s. 478). Den grundläggande strukturen för abduktion är att tolka och rekontextualisera enskilda företeelser utifrån ett tänkt sammanhang eller mönster. Detta innebär att förstå en företeelse på ett nytt sätt genom att betrakta det i ett annat sammanhang. Abduktion handlar om att dra slutsatser om eller upptäcka ny sammanhang som inte är givet i enskild empirisk fakta. Abduktivt tänkande möjliggör för forskaren att utnyttja sin kreativitet och flexibilitet utifrån vad som kallas underkodad abduktion som innebär att forskaren kan välja olika tolkningsramar eller teorier vid analysering av empirisk data (Danemark, 2012, s.180-188). De teoretiska begrepp och perspektiv forskaren väljer att utgå ifrån utgör ett tillvägagångssätt för forskaren att analysera data där forskaren förhåller sig till datan utifrån de teoretiska valen (Fejes & Thornberg, s.20-28, 2017). Vid kvalitativ forskning kan en forskare dra nytta av sammanfattningskoder vid analys av data, med sammanfattningskoder kan forskaren utföra effektiva jämförelser mellan insamlad data (David & Sutton, 2016, s.274).

Vi har i vår studie valt att använda oss av en abduktiv ansats för att tolka de resultat som framkommit i vår forskningsöversikt. Valet av abduktiv ansats valdes eftersom det möjliggör för forskaren att göra rimliga antaganden och slutsatser av befintlig data men med hjälp av nya tolkningsramar. De tolkningsramar vi syftar på är de teoretiska utgångspunkterna intersektionalitet, makt och kontroll, VNR, hedersrelaterat våld och symboliskt våld. Då en abduktiv ansats möjliggör kreativitet anser vi att den är lämpad för vår studie eftersom vi strävar efter att fylla den kunskapslucka som råder inom hedersrelaterat våld bland äldre. Med kreativa metoder kan vi finna svar på hur omfattande våldet är bland äldre och finna rimliga antaganden kring varför målgruppen har svårt att söka och mottaga hjälpinsatser som det svenska samhället har till sitt förfogande för att minska våldet. Exempel på hur vi gått tillväga är att vi har använt resultat som från artiklar som studerat VNR bland äldre. Dessa resultat har vi analyserat utifrån valda teoretiska begrepp där de teoretiska begreppen möjliggjort att tolka resultaten för att skapa antaganden som rör andra kontexter eller

fenomen, exempelvis fenomenet hedersrelaterat våld. Den nya tolkningsramen anses rimlig då fenomenen är besläktade och har många likheter vilket resulterar i rimliga antaganden och slutsatser.

En abduktiv ansats möjliggör för oss att vara flexibla och inta ett flytande förhållningssätt mellan teori och datainsamling. Då fokus och prioriteringar samt nya upptäckter förändrats under skrivprocessen ansåg vi att denna metod var optimal för att framställa och analysera data. I ett första skede av datainsamling, när vi fått en inblick i den insamlade datan utgick vi från våra frågeställningar som blev centrala teman vid en första analys så att varje vetenskaplig artikel kunde analyseras med samma tillvägagångssätt. När vi blivit väl bekanta med det insamlade datamaterialet förde vi in de resultat som framställs i vår resultattabell. De 19 artiklarnas resultat som framträder i tabellen började vi sedan att analysera med hjälp av våra teoretiska begrepp, följande frågor ställdes då till resultaten i tabellen:

1. Hur kan denna studie tolkas med hjälp av begreppet makt och kontroll?
2. Hur kan denna studie tolkas med hjälp av begreppet intersektionalitet?
3. Hur kan denna studie tolkas med hjälp av begreppet symboliskt våld?

Rent konkret betyder detta att resultat tas ur sin befintliga kontext och appliceras med hjälp av en ny tolkningsram där vi med en abduktiv ansats tolkar resultaten och försöker applicera resultaten i en ny kontext. För att få en tydlig struktur och möjliggöra för läsaren att få en god överblick har vi skapat underrubriker som kan ses som kategorier/teman där vi presenterar för läsaren de nya tolkningsramarna vilket är våra teoretiska utgångspunkter. Vi avslutar varje underrubrik med en kortfattad sammanställning av de viktigaste analytiska fynd vi fått fram med hjälp av den abduktiva ansatsen.

Forskningsetiska överväganden

I en forskningsöversikt behöver forskaren reflektera över vilka forskningsetiska överväganden som de valda studierna har underkastats. Frågor som ställs i en analys vid en forskningsöversikt riktas till tidigare studiers innehåll och inte till individer (Barajas, Forsberg & Wengström, 2013, s. 69). Då vår forskningsöversikt bygger på forskningsstudier från etablerade forskare utgår vi från att forskarna har förhållit sig till etiska kriterier som ställts vid genomförande och inför publicering av forskning. Vi har fokuserat våra etiska utgångspunkter genom att presentera de studier som ingår i forskningsöversikten med ärlighet och integritet. Vidare har vi aktivt intagit ett förhållningssätt där forskningsöversiktens resultat inte är förfalskade eller förvrängda utan redovisas på ett uppriktigt sätt. Eftersom vi inte har med intervjupersoner i vår studie behöver vi inte ta hänsyn till forskningsetiska aspekter eller dilemman som rör forskningsdeltagarens integritet eller skyddande av personuppgifter. Vi har inte heller behövt ta hänsyn till att vi besitter känsligt material som måste förvaras på ett säkert sätt utan vårt underlag är hämtad från Örebro universitets allmänna databaser.

Forskarens bakgrund, intressen och kunskap är egenskaper som påverkar hur forskaren beskriver sin tolkning av verkligheten, egenskaperna utgör ett fundament i hur forskarens tolkningsprocess fungerar (Fejes & Thornberg, s.20-28, 2017). Forskaren ska i högsta möjliga mån försöka inta ett opartiskt förhållningssätt och det ska råda transparens angående de tillvägagångssätt som använts i framställandet av studien. Forskarens etiska överväganden, moraliska kompass och integritet är avgörande under forskningsprocessen och påverkar forskningens kvalitet och reliabilitet (Kvale & Brinkmann, 2014, s.111). Vi har intagit ett

opartiskt förhållningssätt i valet av artiklar som ska ingå i studien, i framställandet av resultat och vid analys av resultatet. Dock har vår bakgrund, våra intressen och förförståelse kring hedersrelaterat våld påverkat vår tolkning av verkligheten. Vidare påverkar detta troligtvis även vår tolkningsprocess och ställningstaganden. Med denna kunskap om vår roll som forskare har vi tagit i beaktande att vi eftersträvar att framställa en korrekt bild av kunskapsläget. Inför skapandet av denna studie var vår tes att hedersrelaterat våld inte bara drabbar unga kvinnor och att det inte behöver vara ett kollektiv som står bakom våldet. Vidare har vår tes resulterat i viljan att jämföra våldsfenomenen och resultat från forskningsstudier som studerat fenomenen för att få fram svar. Vetenskapsrådet (2011) beskriver att forskare inte ska vilseleda eller manipulera läsare eller andra forskare, forskningen accepteras och publiceras endast då andra forskare kan återupprepa forskningsproceduren (Vetenskapsrådet, 2011). Denna studies insamlade data redovisas med transparens då vi redogör för urvalsmetod, vi redovisar resultat i tabellform och hänvisar till publicerade och granskade studier samt relevanta myndigheter. Information studien bygger på att läsaren kan på egen hand söka upp för vidare granskning och replikera vår studie. Extern reliabilitet innebär i vilken utsträckning en studie kan återupprepas. Extern validitet innebär i vilken utsträckning resultaten kan generaliseras till en ny miljö (Bryman, 2016). Vår studie är transparent då vi redogör för hur vi metodiskt gått tillväga i skapandet av studien. Vidare anser vi att studien således är tillförlitlig och att det råder extern reliabilitet för att studien kan upprepas och extern validitet då våra resultat matchar den verklighet som råder och kan appliceras i andra kontexter. Dock kan inte slutsatser som dras genom en abduktiv ansats ses som varken sanna eller falska (Danemark, 2012, s.186). Ett rimligt antagande är att det ändå med hjälp av nya tolkningsramar går att dra slutsatser om fenomen och att de antaganden i vissa fall kan spegla en sanning. Vi anser studierna som ingår i vår forskningsöversikt matchar hur begreppen VNR och hedersrelaterat våld är utformade.

Resultat

Följande tabell syftar till att redovisa de resultat som framkommit under forskningsöversikten. Resultaten från forskningsöversikten analyseras utifrån valda teoretiska utgångspunkter för att besvara studiens frågeställning

Författare och studiens namn	Urval	Design	Syfte	Resultat
<p>Lindhorst, T.; Tajima, E. (2008)</p> <p><i>Reconceptualizing and Operationalizing Context in Survey Research on Intimate Partner Violence</i></p>	<p>Urvalet är 10 tidigare enkätundersökningar som undersöker VNR.</p>	<p>Kvantitativ studie</p>	<p>Syftet är att undersöka kontextuella faktorer kring VNR och analysera dessa utifrån de fem dimensionerna, dessa är: situationskontexten, den sociala konstruktionen av våld, den kulturella kontexten, den förtryckande kontexten och den historiska kontexten.</p>	<p>Resultaten visar att det är missvisande att endast validera intimt partnervåld utifrån fysiskt våld. Förutom fysiskt våld bör hänsyn tas till övriga kontextuella faktorer. När kontextuella faktorer tas med ändras omfattningen av förekomsten av intimt partnervåld. För att det ska räknas som VNR ska våldet ha skett vid upprepade tillfällen.</p> <p>Resultat visar att det råder betydande skillnader hos individer när det gäller normer och attityder av VNR beroende på kulturell kontext.</p>

<p>Bonnie E. Louise-Anne McNutt, Deborah Y. Choi, Isabel M. Rose. (2002)</p> <p><i>Intimate Partner Abuse and Mental Health: The Role of Social Support and Other Protective Factors</i></p>	<p>Enkätundersökning bestående av 557 kvinnliga respondenter i åldrarna 18–44 år som upplevt VNR.</p>	<p>Kvantitativ Tvärsnittsstudie</p>	<p>Syftet är att identifiera socialt stöd och skyddsfaktorer i relation till psykisk ohälsa och tre typer av våld som inträffat under olika livsperioder.</p>	<p>Resultaten visar att kvinnor som rapporterar VNR ofta har historier om fysiska, sexuella och / eller emotionella övergrepp mot dom som barn. De kvinnor som upplevt våld under sin barndom tenderar att i högre grad utsättas för VNR som vuxna i jämförelse med de kvinnor som inte upplevt våld under sin barndom.</p>
<p>Bonomi, Amy E; Anderson, Melissa L; Reid, Robert J; Carrell, David; et al. (2007)</p> <p><i>Intimate Partner Violence in Older Women</i></p>	<p>En intervjustudie med 370 kvinnor som valts utifrån ett slumpmässigt urval</p>	<p>Kvalitativ tvärsnittsstudie via telefon</p>	<p>Syftet är att beskriva förekomsten, typerna, varaktigheten, frekvensen och svårighetsgraden av intimt partnervåld bland äldre kvinnor.</p>	<p>Resultaten visar att kvinnorna upplevde fysiskt våld, sexuellt våld, hot och kontrollbeteenden.</p> <p>Resultaten visar att långtidseffekterna av VNR hos äldre kvinnor tyder på ett behov av ökade insatser till målgruppen. Författarna har en utökad</p>

				definition av IPV samt räknar in våld från före detta män som faktor för IPV.
Parlalis, Stavros K. (2016) <i>Women aged 45-64 and IPV in Cyprus</i>	Urvalet bestod av 60 kvinnor i åldrarna 45–64 år	Kvalitativ intervjustudie	Syftet är att undersöka orsaker till att medelålders kvinnor rapporterar VNR mer än andra åldersgrupper.	Resultaten visar att kvinnorna i den aktuella åldersgruppen i högre utsträckning rapporterar om våldet då de kan känna igen våldshandlingar och beteenden. Dessa anledningar är att kvinnorna har mer information om vad som utgör VNR samt mer erfarenhet av våldet än andra målgrupper. Skyddsfaktorer är ekonomi och utbildning. Resultaten tyder på att frekventa informationskampanjer bör organiseras för att hålla kvinnor informerade om VNR.
Crockett, Cailin; Cooper, Bergen; Brandl, Bonnie. (2018)	Litteraturstudie med ett urval av 36 artiklar och litteratur.	Kvalitativ litteraturstudie	Syftet är att utifrån en intersektionell analys utforska	Resultatet visar att fördomar och antaganden om äldre

<p><i>Intersectional Stigma and Late-Life Intimate-Partner and Sexual Violence: How Social Workers Can Bolster Safety and Healing for Older Survivors</i></p>			<p>problem unika för kvinnor som är 50 år och äldre som upplevt VNR eller sexuellt våld.</p>	<p>kvinnor påverkar socialarbetares insatser som de äldre erbjuds och påverkar vilken forskning som rör våldsutsatta äldre kvinnor. Faktorer som ekonomi, utbildningsnivå och ålder påverkar offrets utsatthet.</p> <p>Befintliga insatser är otillgängliga eller otillräckliga för äldre kvinnor även om dom har samma behov som yngre kvinnliga offer. Annorlunda eller ytterligare insatser krävs för att hjälpa de äldre offren.</p>
<p>Charles P. Mouton. (2003)</p> <p><i>Intimate Partner Violence and Health Status among Older Women</i></p>	<p>Urvalet består av 1245 kvinnor i klimakteriet i åldrarna 50–79 år.</p>	<p>Kvantitativ Tvärsnittsstudie</p>	<p>Syftet är att diskutera epidemiologin, hälsoeffekter kring VNR som drabbar äldre kvinnor.</p>	<p>Resultat visar att äldre kvinnor upplever VNR. Studien beskriver strategier för identifiering och intervention av vårdgivare för denna grupp</p>

				äldre kvinnor som utsätts för VNR.
<p>Keeling, June; van Wormer, Katherine. (2012)</p> <p><i>Social Worker Interventions in Situations of Domestic Violence: What We Can Learn from Survivors' Personal Narratives?</i></p>	<p>Urvalet består av sju kvinnor som delgivit sina personliga upplevelser i kontakt med socialarbetare.</p>	<p>Kvalitativ intervjustudie</p>	<p>Syftet är att undersöka kvinnliga klienters personliga erfarenheter av relationen till socialarbetare när de utsätts för våld i hemmet.</p>	<p>Resultaten visar att kvinnorna uttrycker missnöje med hur dem behandlas av socialarbetare. kvinnorna berättar om hot och tvång från socialarbetare. Resultaten tyder på att socialarbetaren har svårt att garantera kvinnors trygghet.</p> <p>Resultaten visar socialarbetares etiska dilemman och tenderar att fokusera barnet och inte den våldsutsatta kvinnan.</p>

<p>Krebs, Christopher; Breiding, Matthew J; Browne, Angela; Warner, Tara. (2011)</p> <p><i>The Association Between Different Types of Intimate Partner Violence Experienced by Women</i></p>	<p>Urvalet består av 2639 kvinnor från 18 år och uppåt.</p>	<p>Kvantitativ enkätstudie</p>	<p>Syftet är att undersöka till vilken grad olika typer av VNR (fysiskt våld, sexuellt våld, psykiskt våld och förföljelse) är förknippade med varandra och dess konsekvenser överlappningen har för att förebygga VNR.</p>	<p>Resultaten visar att kvinnor som utsatts för våld i barndomen tenderar att löpa högre risk att utsättas för VNR som vuxna. De kvinnor som upplever VNR utsätts ofta för flera typer av våld såsom fysiskt våld, sexuellt våld, psykiskt våld och förföljelse. Det finns en ökad risk att utsättas för våldet då kvinnan vill avsluta ett äktenskap eller förhållande.</p>
<p>Stöckl, H, Watts, C Penhale, B (2012)</p> <p><i>Intimate Partner Violence Against Older Women in Germany: Prevalence and Associated Factors</i></p>	<p>Första urvalet är 2030 kvinnor i ett förhållande mellan 50–65 år och andra urvalet är 779 kvinnor i ett förhållande mellan 66–86 år</p>	<p>Blandad forskningsansats, kvalitativ och kvantitativ studie. Datasamlingsmetod bestod av intervjuer och enkäter</p>	<p>Syftet är att se vilka faktorer som påverkar att kvinnor råkar ut för VNR och visar på faktorer kopplade till åldersgruppen</p>	<p>Resultatet visar att 23 % av kvinnorna mellan åldrarna 50–65 har upplevt VNR motsvarande resultat för åldrarna 66–86 är 10 %.</p> <p>I båda åldersgrupperna hade kvinnorna som upplevt våld under barndomen högre sannolikhet att</p>

				<p>uppleva nuvarande våld från partner.</p> <p>Kvinnor med högre utbildningsnivå löper mindre risk för att utsättas för våld</p> <p>Kvinnor som utmanar traditionella könsroller riskerar att utsättas för våld.</p> <p>Resultatet visar att uppfattning om våld och övergrepp varierar mellan generationer och påverkar anmälningsbenägenhet.</p>
<p>Wilke, J; Vinton, L (2003)</p> <p><i>Domestic violence and aging: Teaching about their intersection</i></p>	<p>Urvalet består av 47 böcker och vetenskapliga artiklar</p>	<p>Litteraturstudie</p>	<p>Syftet är att undersöka hur utbildningar inom socialt arbete fokuserar på kvinnofrågor, våld i hemmet, åldrande och övergrepp mot äldre.</p>	<p>Resultaten visar att insatser erbjuds i äldres hemmiljö i jämförelse med yngre kvinnor som är i behov av samma insatser istället får stöd utanför hemmiljön. Vidare är det viktigt att individanpassa insatser för äldre kvinnor som utsätts för VNR.</p>

<p>Shier, A; Shor, E. (2016) <i>"Shades of Foreign Evil": "Honor Killings" and "Family Murders" in the Canadian Press</i></p>	<p>Urvalet består av 486 artiklar från tre kanadensiska tidningar mellan åren 2000–2012</p>	<p>Kvalitativ innehållsanalys</p>	<p>Syftet är att jämföra mordfall som är märkta "hedersmord" med ärenden som är märkta "familjemedlemmar" eller "familjemord" i de kanadensiska nyhetsmedierna och undersöker gränserna mellan dessa två begreppen.</p>	<p>Resultaten visar att "hedersmord" beskrivs i termer av kultur och etnisk bakgrund och presenterar en dikotomi mellan Sydasiatisk / muslim och västerländska värden. Omvänt tenderar artiklar som presenterar fall som "familjemedlemmar" eller "familjemord" att fokusera på förövarnas personligheter eller psykologiska egenskaper. Faktorer som kultur, patriark, ära och skam ignoreras.</p> <p>Resultaten visar att media kan påverka bilden av migranter negativt i och med diskursen som råder kring fenomenen. "Familjemord" visade att skillnaden mellan de två kategorierna ofta bygger på</p>
---	---	-----------------------------------	---	---

				de inblandade identiteten snarare än om fakta i fallet.
<p>Narayan, U. (1997)</p> <p><i>Othoring Honor-Based Violence: The Perspective of Antiviolence Operators in Northern Italy</i></p>	<p>Urvalet består av tre fokusgrupper bestående av fem till tio anställda på skyddsboenden i Italien.</p>	<p>Kvalitativ studie</p>	<p>Syftet är att främja ett interkulturellt perspektiv genom att se kvinnors erfarenheter ur olika utgångspunkter. Genom att ta med aspekter av makt, kön och sexualitet försöker man ta itu med det våldet mot kvinnor.</p>	<p>Resultaten visar att de anställda försöker hitta enkla förklaringar till HRV utifrån stereotypa uppfattningar om de våldsutsatta kvinnorna.</p> <p>Unga migrerande kvinnor anses vara en särskilt förtryckt målgrupp.</p> <p>HRV har existerat länge i Italien, dock har en förändring skett i diskursen kring hedersrelaterat våld sedan 1990-talet.</p>
<p>Wikström, E; Ghazinour, M.. (2010)</p> <p><i>Swedish experience of sheltered housing and conflicting theories in use with special</i></p>	<p>Urvalet är 7 kvinnor som utsatts för hedersrelaterat våld och 4 socialarbetare</p>	<p>Kvalitativ studie</p>	<p>Syftet är att presentera den svenska regeringens program för att motverka HRV med särskilt fokus på skyddat boende som en vanligt förekommande</p>	<p>Samarbetet med polisen resulterade i ökad kunskap runt säkerhetsåtgärder för offren.</p> <p>Statens satsning gjorde att personalen på</p>

<p><i>regards to honour related violence (HRV)</i></p>			<p>insats för att skydda offer utsatta för HRV.</p>	<p>skyddsboenden specialiserade sig i HRV, utformade rutiner och behandlingsmetoder.</p> <p>Vissa boenden specialiserar på sig kvinnor med specifika religioner och etniska bakgrunder.</p> <p>Skyddsboenden för våldsutsatta endast är en effektiv insats under en kort period. Skyddsboendet i sig skyddar HRV offer bra dock blir det som en annan typ av kontroll.</p>
<p>Ouis, P. (2009) <i>“Den verkliga kulturkonflikten?” Islamisk sexualmoralism i liberala Sverige.</i></p>	<p>Urvalet är islamiska källor såsom olika publikationer, webbplatser och e-post intervjuer med kvinnor</p>	<p>E- mail intervjuer samt innehållsanalys.</p>	<p>Syftet är att undersöka konflikten mellan den västerländska och islamiska civilisationen inom området sexualitet.</p>	<p>Resultat från studien visar att Islam inte förevisar HRV men att den islamiska lagen föreskriver våld som straff för sex utanför äktenskapet. Sex utanför äktenskapet kan dock vara en anledning till att HRV uppstår.</p> <p>Socialtjänsten skulle ha nytta</p>

				av kunskapen kring islamiska lagens syn på äktenskap, skilsmässa och vårdnadskonflikter. Genom att socialtjänsten förstår den heliga textens relevans för människors vardagsliv kan man bättre förstå dem som utsätts för HRV.
Chesler, P. (2010) <i>Worldwide trends in honour killings.</i>	Urvalet består av 230 fall av hedersmord i medierapporteringen.	Kvantitativ innehållsanalys där data erhöles från engelskspråkiga medier runt om i världen vid ett valt tillfälle.	Syftet är att beskriva internationella trender inom HRV.	Resultaten av studien avslöjar två olika grupper bland offren där ena gruppen har en medelålder på 17 år och den andra gruppen en medelålder på 36 år. Det hävdas i västvärlden att mord av kvinnor i den äldre populationen är offer för VNR. Resultaten visar att HRV främst riktas mot unga och att familjen/släkten står som ett kollektiv bakom våldet.

				De flesta hedersmord klassificeras inte som sådana, gärningsmännen åtalas sällan, eller när de åtalas i den muslimska världen, resulterar det i relativt lätta straff.
Doğan, R. (2014) <i>The Profiles of Victims, Perpetrators, and Unfounded Beliefs in Honor Killings in Turkey</i>	34 manliga och fem kvinnliga fångar vilka dömts för hedersrelaterade mord.	Kvalitativa semistrukturerade intervjuer	Syftet är att återspegla dömda förövares synpunkter kring varför de begått hedersrelaterade mord så att en allmän beskrivning kan skapas av hedersrelaterat mord.	33% av offren var kvinnor i åldrarna 35-50 år och 35% av kvinnorna mördades av sina män då de ville skiljas eller då männen misstänkte kvinnorna för att vara otrogna. Kvinnor som utsätts för HRV utsätts från att de får mens och våldet fortsätter under menstruationen vilket kan tyda på att mannen vill kontrollera kvinnans sexualitet.
Haj-Yahia, Muhammad M. (2000)	Studien består av ett urval på	Semistrukturerad kvalitativ studie.	Syftet är att undersöka arabiska	31% av våld offren är

<p><i>Wife abuse and battering in the sociocultural context of Arab society.</i></p>	<p>291 arabiska kvinnor.</p>		<p>kvinnors perspektiv angående våld mot kvinnor och HRV.</p>	<p>mellan 31-60 år.</p> <p>Författaren betonar vikten av att professioner som arbetar med våldsutsatta ska ha en förståelse kring sociokulturella faktorer.</p> <p>Dilemma ifall interventioner ska fokusera på behandling av våldet eller behandling kring könsroller.</p> <p>Interventioner med fokus på sociala värderingar som könsroller och jämlikhet.</p> <p>Kvinnor i studien rättfärdigar männens våld då de anser att männen har rätt att utöva HRV mot kvinnor som vanäro släktmedlemmar.</p> <p>De professioner som arbetar med våldsutsatta fokuserar</p>
--	------------------------------	--	---	--

				endast på att stoppa våldet då en eventuell skilsmässa kan skada kvinnan än mer då hon blir stigmatiserad som frånskild.
<p>Yilmaz, Eyyup; Canturk, Nergis; Erkol, Zerrin; Kumral, Bahadir; Okumus, Ali M. (2015)</p> <p><i>Customary homicides in Diyarbakir</i></p>	<p>28 rättsfall från turkiska Diyarbakir Criminal High Court där rättsfallen kategoriseras som mord inom sedvänjor.</p>	<p>Tematisk analys av rättsliga dokument</p>	<p>Syftet är att presentera en analys av orsakerna till så kallade hedersmord och en diskussion om förebyggande åtgärder.</p>	<p>29% av offren är kvinnor med en minimiålder på 30 år resterande alltså 71% är kvinnliga offer under 30 år.</p> <p>Heder har en direkt koppling till kvinnans sexualitet.</p> <p>Förövare har försökt rättfärdiga morderna genom att basera det på religion dock har det enligt studien en koppling till landets kultur.</p>
<p>Al Gharaibeh, Fakir M. (2016)</p> <p><i>Debating the role of custom, religion and law in 'honour' crimes: implications for social work.</i></p>	<p>Studien består av ett urval av 24 förövare som härstammar från Jordanien som begått hedersrelaterade brott mellan 2010–2014.</p>	<p>Kvalitativ forskningsdesign, tematisk analys av rättsliga dokument.</p>	<p>Syftet är att bättre förstå rollen som sedvanor, religion och lag som påverkar hedersbrott och att undersöka deras konsekvenser för socialt arbete.</p>	<p>Kvinnor som ansöker om skilsmässa utan hennes makes samtycke kan vara en utlösare för "hedersdödande" då skilsmäsoansökan kan betraktas som</p>

				<p>en förolämpning av mannen.</p> <p>60% av kvinnorna var 25 år eller äldre.</p> <p>Professioner inom socialt arbete behöver mera kunskap om kulturella och andra underliggande faktorer för att hjälpa de våldsutsatta.</p> <p>Förändringar behöver åstadkommas i de samhällen där kulturella värderingar såsom att mannens maskulinitet består i att kontrollera kvinnors sexualitet förekommer.</p>
--	--	--	--	--

Analys

Resultaten från forskningsöversikten kommer att analyseras utifrån de teoretiska utgångspunkterna för att besvara studiens frågeställningar. De teoretiska utgångspunkterna är: makt och kontroll, intersektionalitet och symboliskt våld.

Följande frågor har vi ställt till samtliga artiklar som ingår i vår forskningsöversikt:

1. Hur kan denna studie tolkas med hjälp av begreppet makt och kontroll?
2. Hur kan denna studie tolkas med hjälp av begreppet intersektionalitet?
3. Hur kan denna studie tolkas med hjälp av begreppet symboliskt våld?

Makt och kontroll

Media framställer hedersmord och familjemord olika beroende på förövarens etnicitet. Resultaten från studien visar att media kan påverka bilden av immigranter beroende på hur de framställer fenomenen (Shier & Shore, 2016). Media är en maktfunktion i samhället eftersom de kan påverka vilken uppfattning som anses giltig när den beskriver förövare och offer samt vilken våldshandling som har begåtts. Lindhorst & Tajima (2008) skriver att professionellas beskrivning av VNR kan vara missvisande och problematisk då de professionella fokuserar på fysiskt våld. Bonomi, Anderson, Reid & Carell (2007) utökade definitionen av VNR genom att inkludera våld som utövats av offrens tidigare partners. Vi anser att professionellas beskrivning och definition av VNR är en maktteknik då det formar diskursen som påverkar individens uppfattning om våldet och kan resultera i vilka hjälpinsatser kvinnorna erbjuds. En för snäv definition resulterar i att kvinnorna inte får eller inser att de är i behov av hjälp. Wikström & Ghazinour (2010) beskriver att det finns två perspektiv som förklarar fenomenet hedersrelaterat våld, ett kulturellt perspektiv och ett feministiskt perspektiv. Debatten resulterade i statliga satsningar för att motverka hedersrelaterat våld och skydda våldsoffren. En möjlig tolkning är att debatten och den nya rådande diskursen var en maktteknik som påverkade inflytelserika politiker och makthavare att agera. De statliga satsningarna kan förklaras med hjälp av Foucault's teori som påtalar att makten hos personer kan skapa tillsynes produktiva lösningar.

Anställda på italienska skyddsboenden anser att en särskilt förtryckt målgrupp är kvinnor med utländsk härkomst. De anställda försöker hitta förenklade förklaringar till HRV utifrån stereotypa uppfattningar om de våldsutsatta kvinnorna (Narayan, 1997). En möjlig tolkning är att de anställdas föreställning grundar sig i den diskurs som råder i samhället och resulterar i deras stereotypa uppfattningar om vilka de våldsutsatta kvinnorna är. De förenklade förklaringar om fenomenet kan vara en maktteknik som skapar och upprätthåller kategoriseringar av grupper i samhället. Cailin, Cooper & Brandl (2018) & Wilke & Vinton (2003) menade att fördomar och antaganden om äldre kvinnor påverkar hjälpen som de äldre erbjuds av socialarbetare och påverkar vilken forskning som rör våldsutsatta äldre kvinnor. De båda studierna visar att befintliga insatser är otillgängliga eller otillräckliga för äldre kvinnor även om dom har samma behov som yngre kvinnliga våldsoffer. En möjlig förklaring är att socialarbetare inte utnyttjar sin makt för att ta reda på värdefull information om klienterna för att bedöma vilken insats klienten är i behov av. Beskrivningen av socialarbetarens antaganden och fördomar tyder på att de utgår från en stereotyp uppfattning om klienten och det går även att anta att socialarbetaren tillhör ett maktsystem som riskerar att missgynna äldre kvinnor. Ouis (2009) studie visade att Socialtjänsten skulle dra nytta av kunskap om heliga skrifers syn på äktenskap, skilsmässa och vårdnadskonflikter. Det kan tolkas som att socialarbetarens benägenhet att ta till sig information och öka sin förståelse för klienterna kan bidra till att klienterna känner sig förstärkta och inkluderade. Centrala komponenter inom makt är just inklusion och exklusion. Om klienterna känner sig inkluderade kan det skapa en känsla av gemenskap och jämlikhet. Om socialarbetarens kunskapsinhämtning istället resulterar i ett negativt förhållningssätt gentemot klienterna kan det även skapa en exkluderande känsla, där klienterna upplever utanförskap.

Dogans (2014) studie visar att 33% av offren var kvinnor i åldrarna 35–50 år. Chesler (2010) studie visar på två olika grupper bland våldsoffren där ena gruppen har en medelålder på 17 år och den andra gruppen en medelålder på 36 år. Al Gharaibeh (2016) studie visar att 60% av kvinnorna som hade utsatts för HRV var 25 år eller äldre. Resultaten från ovanstående studier visar att begreppet HRV kan vara missvisande. HRV beskrivs ofta som ett våld riktat

mot unga kvinnor vilket påverkar diskursen kring fenomenet. Det kan tänkas att diskursen framställer en stereotyp bild av att våldsoffren ska tillhöra en specifik åldersgrupp som i detta fall visar sig vara felaktig då resultaten i studierna ovan visar att en stor andel av våldsoffren är mellan 25 och 50 år. Hur fenomenen beskrivs genom rådande diskurs kan ses som ett maktverktyg eftersom det skapar en bild av verkligheten som kan påverka professionella och allmänhetens föreställningar. Vidare kan det vara problematiskt att diskursen kring hedersrelaterat våld utgår från unga kvinnor då det riskerar att osynliggöra den äldre åldersgruppen.

Keelings & van Wormers (2012) studie visade att kvinnorna känner sig tvingade av socialarbetare att lämna de våldsamma männen. I de fall där den våldsutsatta kvinnan har ett barn berättar dom att socialarbetaren hotar kvinnan att omhänderta barnet ifall hon inte lämnar förövaren (Keeling & van Wormer 2012). Wikström & Ghazinour (2010) studie visar att skyddsboenden för våldsutsatta endast är en effektiv insats under en begränsad period då kvinnorna upplever att de är kontrollerade. Studien visar att socialarbetare tillhör ett system som har en oförmåga att växla från familjeorienterad till individanpassade insatser. Problematik uppstår när ett omyndigt offers familj ges insyn i ett ärende då de samtidigt är våldsutövare (Wikström & Ghazinour, 2010). Kvinnorna som deltar i studierna upplever hot, kontroll och tvång vilket är makttekniker som utövas av socialarbetare. Kvinnorna som upplever detta är således föremål för maktutövning oavsett om de lämnar sina förövare eller inte. Om de lämnar sin förövare som utövar makt i form av våld så utsätts de istället för makt i form av kontroll, hot och tvång. Det går således att tolka det som att socialarbetare tillhör ett maktsystem då de har möjligheten att styra och kontrollera de våldsutsatta kvinnorna. Oförmågan att växla från familjeorienterade insatser till individanpassade insatser tyder på att socialarbetaren tillhör ett maktsystem som missgynnar omyndiga våldsoffer. Den omyndige riskerar att utsättas för kontroll av skyddsboendet men också kontroll och hot från våldsutövarna.

Intersektionalitet

Lindhorst och Tajima (2008) skriver att hänsyn bör tas till kontextuella faktorer för att skapa en mer nyanserad och rättvis bild av fenomenet VNR. Kontextuella faktorer är exempelvis historia, kultur eller situationer. Den kulturella kontexten tar hänsyn till olika kulturella grupper som har utvecklat egna normer, värderingar, traditioner och familjestrukturer. Olika kulturella grupper skiljer sig i uppfattningen åt om vad som innefattar VNR. Vidare visar studien att det finns risker i att kategorisera grupper med utgångspunkt i deras etniska tillhörighet då det kan råda olika kulturella föreställningar inom samma etniska grupp (Lindhorst & Tajima 2008). Kvinnor i studien rättfärdigar männens våld då de anser att männen har rätt att utöva HRV mot kvinnor som vanäras släktmedlemmar. (Haj- Yahia & Muhammad 2000). Intersektionalitet fokuserar på maktrelationer där individens kulturella och sociala tillhörighet formar individens livsvillkor. En rimlig tolkning är att en västerländsk kvinna som utsätts för VNR får mer stöd av sina familjemedlemmar än en utländsk kvinna som utsätts för hedersrelaterat våld eller VNR. Avsaknad av stöd kan grunda sig i då den utländska kvinnans familj inte anser att kvinnan behöver hjälp eller stöd. Det kan även tänkas att både den våldsutsatta och dess familjemedlemmar inte anser att våldet hen utsätts för kan klassas som våld. Även om familjemedlemmar klassar det som våld kan de anse att kvinnan förtjänar att utsättas för våld, detta kan resultera i att kvinnan inte söker stöd från omgivningen eller rättsväsendet. Vidare kan offers kulturella tillhörighet påverka offrets livsvillkor i form av vilket stöd offret får av släkten och samhälle. Inom samma etniska grupp finns olika kulturella tillhörigheter där skillnader i värderingar, attityder och normer råder.

När våld uppstår kan det tänkas att individer inom samma etniska grupp och individer som inte tillhör den etniska gruppen får en felaktig eller negativ föreställning om motiv till våldet. Då VNR och hedersrelaterat våld har gemensamma nämnare kan det tänkas finnas en risk att våldet beskrivs olika utifrån vilken kulturell tillhörighet offer, förövare och granskare har.

Professioner som arbetar med våldsutsatta behöver ha kunskap om sociokulturella faktorer (Haj- Yahia & Muhammad 2000). Shier & Shore (2016) studie visar att media framställer förövare vid "hedersmord" i beskrivande termer som kultur och etnisk bakgrund. Omvänt tenderar artiklar som berör "familjemord" där förövaren är västerländsk att fokusera på förövarnas personligheter eller psykologiska egenskaper. Faktorer som kultur, patriark, ära och skam ignoreras. (Shier & Shore 2016). Ett intersektionellt betraktelsesätt innebär att påvisa hur ojämlikheter och maktförhållanden mellan olika samhällsgrupper där kultur och etnicitet är två kategorier. Ett rimligt antagande är att både media och professionella beskriver förövare olika på grund av hur begreppen HRV och VNR är utformat och att stereotypa bilder formas till sanningar. De stereotyper som förmedlas utifrån förövarens etniska bakgrund formar förövarens livsvillkor vilket resulterar i ojämlikhet. Om förövaren inte härstammar från en västerländsk kultur beskrivs våldet som hedersrelaterat och inte som VNR. Andra faktorer förbises som kan vara orsaken till våldet exempelvis missbruksproblematik eller psykiska problem. En man som tillhör en västerländsk kultur och begår ett brott kan göra det då han upplever sig vanärad och vill återupprätta sin heder, men brottet beskrivs som VNR på grund av att förövaren härstammar från en västerländsk kultur. Haj- Yahia & Muhammad (2000) betonar vikten av att ta hänsyn till sociokulturella faktorer. En risk finns att om för stor hänsyn tas till sociokulturella faktorer så förbiser socialarbetaren andra viktiga aspekter i sin bedömning av en våldssituation. En socialarbetare som endast tar hänsyn till klienternas etniska eller kulturella tillhörighet bidrar till ojämlikheter vilket påverkar klienternas livsvillkor. I slutändan kan detta resultera i att klienterna inte kontaktar och söker hjälp av socialarbetaren då de känner sig diskriminerade.

Låg socioekonomisk ställning som lägre utbildningsnivå och dålig ekonomi är faktorer som ökar risken att utsättas för VNR. Befintliga insatser för att motverka våldet är otillgängliga eller otillräckliga för äldre kvinnor även om dom har samma behov som yngre kvinnliga offer (Cailin, Cooper & Brandl, 2018). Ålder, etnicitet och funktionshinder är faktorer förknippade med ökad risk att utsättas för VNR (Mouton, 2003). Resultat från Parlalis & Stavros (2016) studie visar att kvinnorna i åldersgruppen 45–64 år rapporterar i högre utsträckning våld de utsatts för då de kan känna igen våldshandlingar och beteenden hos förövarna. Anledningarna är att kvinnorna har mer information om vad som utgör VNR. Skyddsfaktorer är ekonomi och utbildning (Parlalis & Stavros, 2016). Intersektionalitet är ett sätt att analysera maktstrukturer med utgångspunkt i olika sociala grupper och kategorier som klass, etnicitet, ålder och funktionshinder. De äldre kvinnorna är diskriminerade på grund av sin ålder eftersom hjälpinsatserna är verkningslösa och anpassade för en yngre målgrupp. Hjälpinsatserna som socialarbetaren har till sitt förfogande påverkar de äldre kvinnornas livsvillkor negativt i jämförelse med yngre kvinnor som får möjligheten att ta del av verkningsfulla insatser, således är det inte jämlika insatser. Ett rimligt antagande är att insatser för att motverka HRV även är anpassade för yngre kvinnor eftersom VNR och HRV är besläktade fenomen. Utbildade kvinnor, kvinnor med god ekonomi och kvinnor utan språksvårigheter har mer makt att påverka deras livssituation och löper mindre risk att utsättas för våld än kvinnor utan dessa egenskaper. Outbildade kvinnor och kvinnor med språksvårigheter är underordnade och har inte lika mycket makt då de inte ges samma möjligheter att ta till sig informationskampanjer som kan ge kvinnorna ökad kunskap om våldet och deras rätt till

skydd. Kvinnornas vetskap om deras rättigheter kan vara en anledning till att de inte anmäler att de utsatts för våld eller är medvetna om att de utsatts för brott.

Stöckl et al. (2012) skriver att kvinnor i åldersgruppen 50–65 år har en högre anmälningsbenägenhet då de utsatts för VNR än de kvinnor som ingår i åldersgruppen 66–86 år. Resultatet visar att kvinnornas uppfattning om våld och övergrepp varierar mellan generationer, att kvinnor med högre utbildningsnivå löper mindre risk att utsättas för våld och att kvinnor som utmanar traditionella könsroller riskerar att utsättas för våld (Stöckl et al. 2012). En möjlig tolkning är att äldre kvinnor som tillhör en annan generation och som utsätts för HRV löper högre risk att utsättas för våld. Ifall dessa kvinnor dessutom har låg utbildningsnivå är ett rimligt antagande att de löper samma risk som de äldre kvinnor med låg utbildningsnivå som utsätts för VNR.

Symboliskt våld

Haj- Yahia & Muhammad (2000) studie är genomförd i ett land i mellanöstern som präglas av en patriarkal kultur. Resultat från studien visar att de professioner som arbetar med våldsutsatta fokuserar endast på att stoppa våldet då en eventuell skilsmässa kan skada kvinnan ännu mer då hon blir stigmatiserad som frånskild. Kvinnor som deltar i studien rättfärdigar männens våld då de anser att männen har rätt att utöva hedersrelaterat våld mot kvinnor som vanäras släktmedlemmar Haj- Yahia & Muhammad, 2000). De flesta hedersmord i mellanöstern klassificeras inte som sådana, gärningsmännen åtalas sällan, eller när de åtalas i den mellanöstern och åtalen resulterar i relativt lätta straff (Chesler, 2010). Patriarkala kulturer präglas av samhällen där manlig överordnade dominerar de värderingar som råder. Patriarkala kulturer kan ses som symboliskt våld eftersom det symboliska våldet är osynliga strukturer som syftar till att en grupp dominerar en annan grupp. Strukturerna kan påverka individens sinnen för att skapa ordning och upprätthålla hierarkier. Rättsväsendet inom den muslimska världen med få åtal och utfärdade straff kan vara en återspeglning av det sätt man ser på våld mot kvinnor och påverkar diskursen som råder i den muslimska världen. Det kan tänkas att länder inom den muslimska världen har samhällsstrukturer präglade av manligt överordnade i likhet med det symboliska våldet där maskulin dominans råder och formar könsroller. När individer trotsar normer och värderingar som ingår i samhällsstrukturen övergår det symboliska våldet i fysiskt våld vilket rättssystemet inte bestraffar då våldet anses vara en legitim handling av förövaren. Det kan antas att rättssystemet är en del av de maktstrukturer som bidrar till och upprätthåller de normer och värderingar som även kan ses som ett symboliskt våld. När en socialarbetare endast stoppar det fysiska våldet kan det innebära att de inte ser möjligheter att stoppa det symboliska våldet som råder inom patriarkala kontexter. Kvinnorna i studien som rättfärdigar männens våld kan blivit påverkade av de osynliga strukturer som ingår i symboliskt våld vilket skapat deras åsikt som rättfärdigar männens våldshandlingar.

Yilmaz et al (2015) studie visar att heder inom landets kultur är kopplad till kvinnans sexualitet och att männen har ansvaret att skydda kvinnans sexualitet. Effektiva strategier som kan minska antalet hedersrelaterade brott är ett utbyte av patriarkala samhällen med mer moderna attityder och att uppmuntra kvinnor till individualitet. Förövare har försökt rättfärdiga de hedersrelaterade morderna genom att basera det på religion, dock har det enligt studien en koppling till landets kultur. (Yilmaz et al, 2015) I patriarkala samhällen där kulturen är att män ansvarar för kvinnans sexualitet vilket utgör strukturer som kontrollerar kvinnorna och ifall kvinnorna går emot strukturerna riskerar de att utsättas för hedersrelaterat våld. I kvinnans strävan att bli mer självständig och individuell kan det tänkas att männen ser kvinnorna som ett hot och blir våldsamma. Ett rimligt antagande är att det patriarkala våldet

kan jämföras med symboliskt våld som övergår till fysiskt våld när en individ trotsar de rådande strukturer som finns inom det symboliska våldet. Det symboliska våldet innebär i detta fallet strukturer som påverkat männen att tro att kvinnans sexualitet tillhör dem. Religion kan även ses som ett symboliskt våld då religion och symboliskt våld kan påverka individens sinnen och visioner. När en individ trotsar de strukturer som finns inom en religion kan det resultera i våld som konsekvens.

Stöckl et al (2012) studie resultatet visar att uppfattningar om våld och övergrepp varierar mellan generationer och påverkar kvinnornas anmälningsbenägenhet, äldre kvinnor har lägre anmälningsbenägenhet i jämförelse med yngre kvinnor. Kvinnor som utmanar traditionella könsroller riskerar att utsättas för våld (Stöckl et al, 2012). Det kan ses som att alla våldsutsatta kvinnor utsätts för symboliskt våld, dock har inte de äldsta våldsutsatta kvinnorna trotsat det symboliska våldet i samma utsträckning och således blir de inte offer för fysiskt våld. Vidare kan denna brist på motstånd från den äldre gruppen kvinnor förklara skillnaderna i upplevt våld mellan åldersgrupperna. Det kan tänkas att kvinnor som utsätts för HRV även utsätts för symboliskt våld som inte övergår i fysiskt våld. Kvinnorna är uppvuxna i en kontext präglad av manlig dominans och patriarkala värderingar. Det kan då tänkas att dessa kvinnor inte utmanar rådande könsroller och traditionella föreställningar vilket resulterar i att de inte har en hög anmälningsbenägenhet. Det kan även tänkas att kvinnor som lever i patriarkala släktstrukturer liksom den äldre åldersgruppen inte upplever att de utsätts för våld och har den äldre generationens föreställning om vad som ingår i begreppet VNR.

Dogans (2014) studie visar att 35% av kvinnorna i studien mördades av sina män då de ville skiljas eller då männen misstänkte kvinnorna för att vara otrogna. Kvinnor som utsätts för hedersrelaterat våld utsätts från att de blir fertila och våldet fortsätter under menstruationsperioden (Doğan, 2014). Det symboliska våldet används för att påverka andra människors sinnen och skapa social ordning samt upprätthålla familjestrukturer där maskulinitet dominerar. När kvinnorna i ovanstående studie vill skilja sig eller om de misstänks för otrohet så gör de motstånd mot den sociala ordningen och familjestrukturerna som utgör det symboliska våldet. Eftersom kvinnorna trotsar det symboliska våldet övergår det i fysiskt våld och de mördas av sina män.

Kvinnor som har lärt sig att känna igen våldshandlingar rapporterar i högre utsträckning våld de utsatts. Resultaten tyder på att frekventa informationskampanjer bör organiseras för att hålla kvinnor informerade om VNR (Parlalis & Stavros, 2016). Kvinnor som utsätts för VNR rapporterar att de ofta har upplevt olika former av våld under sin barndom. Det finns en ökad risk att utsättas för våld då kvinnan vill avsluta ett äktenskap eller förhållande (Bonnie et al, 2002; Krebs, Breiding, Browne & Warner, 2011). Patriarkala samhällen ses uttrycka symboliskt våld då det råder hierarkier som skapar sociala indelningar och strukturer. Informationskampanjer som belyser våld mot kvinnor kan resultera i att kvinnor med annan etnicitet påverkas och trotsar de patriarkala strukturerna. Informationskampanjerna kan vara en orsak till att symboliskt våld övergår till fysiskt våld. Således kan detta innebära att det som anses vara en skyddsfaktor för kvinnor som lever i icke patriarkala samhällen är en riskfaktor för de kvinnor som lever i ett patriarkalt samhälle. Kvinnor som utsätts för VNR kan även de tänkas leva i en parrelation som präglas av manligt överordnande och symboliskt våld. När kvinnan vill lämna relationen eller äktenskapet övergår det symboliska våldet till fysiskt våld då hon trotsar mannen.

Analytiska fynd

De viktigaste analytiska fynden vi identifierat med hjälp av våra teoretiska begrepp presenteras här nedan i punktform. De viktigaste analytiska fynden kommer sedan att presenteras och diskuteras i studiens diskussionskapitel.

- En för snäv definition av begreppen hedersrelaterat våld och förtryck och våld i nära relation resulterar i att kvinnor inte får eller inser att de är i behov av hjälp.
- Samhällets dominerande diskurs resulterar i stereotypa uppfattningar om de våldsutsatta kvinnorna.
- Fördomar och antaganden påverkar den hjälp som erbjuds av socialarbetare och vilken forskning som bedrivs rörande våldsutsatta äldre kvinnor.
- Socialarbetares benägenhet att ta tills sig information och förståelse om klienterna kan bidra till att klienterna känner sig förstådda och inkluderade.
- Resultat visar att en stor andel av våldsoffren är mellan 25 och 50 år.
- Våldsutsatta kvinnor utsätts för maktutövning av både förövare och myndigheter.
- Våldsutsatta och familjemedlemmar anser inte att våldet kan klassas som våld beroende på kultur och etnicitet.
- Attribut hos våldsoffer såsom kulturell och etnisk tillhörighet resulterar i att andra faktorer förbises.
- Utbildning, ekonomi och språkkunskaper är skyddsfaktorer.
- Ålder/generation påverkar kvinnors uppfattning om våld och övergrepp.
- Det symboliska våldet övergår i fysiskt våld när en individ trotsar normer och värderingar. Patriarkala strukturer och religion kan ses som källor till symboliskt våld.
- Informationskampanjer kan vara orsak till att symboliskt våld övergår till fysiskt våld.

Slutsatser och diskussion

Syftet med denna studie har varit att undersöka likheter och skillnader som framkommit av ett urval vetenskapliga studier kring fenomenen HRV och VNR. Resultaten från de vetenskapliga studierna har genererat följande slutsatser:

Likheter har identifierats när det gäller våldets karaktär i det som benämns HRV och VNR. De båda våldsfenomenen utförs av närstående och drabbar både unga och äldre kvinnor. Våldsoffren som drabbas av VNR och HRV utsätts för hot, kontroll, tvång, fysiskt våld och psykiskt våld. Resultaten visar även att äldre våldsoffer osynliggörs inom HRV på grund av begreppets utformning fokuserar på unga kvinnor. Det förekommer stereotypa uppfattningar bland professioner, media och allmänheten om våldsoffren. Socioekonomiska förutsättningar tenderar att vara avgörande faktorer som påverkar de våldsutsattas risker att utsättas för våld oavsett om de utsätts för HRV eller VNR. En annan likhet vi identifierat är att våldsoffren oavsett typ av våld tenderar att ha samma skyddsfaktorer i form av ekonomi och utbildning.

Skillnader vi identifierat mellan fenomenen är att ett kollektiv kan utöva våld inom HRV medan detta inte förekommer inom VNR. Inom HRV utsätts barn och unga för våld men inga av studiernas resultat tyder på att barn och unga utsätts för VNR. Förklaringarna bakom det hedersrelaterade våldet är ofta kulturella, etniska eller religiösa faktorer men förklaringar gällande orsak till VNR tenderar att fokusera på psykologiska faktorer hos våldsutövaren. Det råder även brister i utformning och tillämpning av insatser för de våldsutsatta kvinnorna. Begreppen VNR och hedersrelaterat våld kan vara missvisande utifrån hur de kommit att uppfattas, bemötts och återgivits i olika samhälleliga kontexter.

Studiens syfte och frågeställningar har kunnat besvaras då vi lyckats undersöka likheter och skillnader mellan HRV och VNR. De likheter och skillnader vi lyckats identifiera har presenterats här ovan. Vidare kommer vi att diskutera studiens resultat, analytiska fynd och slutsatser.

Frågeställning 1: Hur kan professionella och allmänhetens föreställningar om HRV beskrivas?

Professionella aktörer och allmänhetens föreställningar om HRV är att det begås av en individ eller ett kollektiv gentemot en annan individ. Individen är ofta en ung flicka eller en kvinna som härstammar från mellanöstern eller Afrika och som har en nära relation till våldsförövaren eller våldsförövarna, vanligtvis en familjemedlem eller släktmedlem. Något som utmärker hedersrelaterat våld och förtryck och som skiljer fenomenet från våld i nära relation är att våldet är sanktionerat av ett kollektiv. Föreställningen som förklarar orsaker till att våld och förtryck uppstår beskrivs som kulturella eller religiösa och att våldsoffret begått handlingar som strider mot familjens eller släktens normer, värderingar eller trosuppfattningar.

Frågeställning 2: Finns det problem i definitionen av begreppet HRV och i så fall vilka är dessa problem?

Vi har i denna studie identifierat ett problem med definitionen av begreppet HRV och problemet är att definitionen tenderar att fokusera på att de som drabbas av våldet är unga individer. Makt beskrivs som en kraft i samhället som bidrar till att skapa, upprätthålla kategorier och diskussioner. Hur media, forskare, professionella, politiker och allmänheten pratar om och beskriver ett fenomen påverkar människors världsbild. Således styr diskursen vilken föreställning som anses giltig. Begreppet HRV, forskare, professionella, politiker tenderar att fokusera på yngre individer. Vi anser att det finns risker med denna fokus på yngre individer då det skapas föreställningar och stereotypa uppfattningar som resulterar i att äldre våldsoffer osynliggörs. Resultat från en del av våra studier visar att en stor andel av våldsoffren är mellan 25–50 år och således inte unga individer. Enligt vår uppfattning kan begreppets utformning resultera i flertalet negativa konsekvenser som drabbar både individer och det svenska samhället, därav är det av hög relevans för socialt arbete och det svenska rättsväsendet att de negativa konsekvenserna behöver uppmärksammas.

Baianstovu (2017) skriver att stereotypa uppfattningar bland professioner som arbetar för att motverka HRV påverkar våldsoffrens tillit och förmåga att söka hjälp. Våldsutsatta kvinnor har ett lågt förtroende för organisationer som jobbar med att bekämpa HRV. Kvinnor som utsätts för hedersrelaterat våld riskerar att inte få någon hjälp av organisationer då kvinnorna inte ingår i den stereotypa uppfattningen om våldsoffer som finns bland samhällsaktörer. En del kvinnor som har utsatts för hedersrelaterat våld beskriver att dom avstår från att söka hjälp av myndigheter då de är rädda för att utsätta sig själv och andra för diskriminering. (Baianstovu, 2017). Våra studiers resultat bekräftar Baianstovu (2017) beskrivelse på många områden. Professioners stereotypa uppfattningar och antaganden om kvinnornas ålder eller etniska preferenser spelar eventuellt in när de bedömer vilket våld kvinnorna utsätts för. Dessa uppfattningar och antaganden färgar troligtvis deras bedömningar och bemötande vilket kan påverka kvinnornas förtroende och att de känner sig diskriminerade. Ifall för mycket fokus är på kvinnas ålder, etniska eller kulturella bakgrund riskerar andra viktiga faktorer att förbises. Exempelvis kan en utländsk kvinna för utsatt för VNR men på grund av stereotypa uppfattningar klassas våldet istället för HRV, eller så misstänks offret vara utsatt

för VNR istället för HRV på grund av sin ålder. Även attribut hos en gärningsman som missbruksproblematik eller andra psykologiska faktorer riskerar att förbises på grund av att man endast ser till gärningsmannens etnicitet, kulturella eller religiösa tillhörighet.

Vi har i denna studie identifierat faktorer som vi anser kan påverka äldre HRV offers anmälningsbenägenhet. I vår analys uppmärksammar vi att HRV offer eventuellt inte upplever att de är utsatta eftersom kulturen de härstammar från normaliserar HRV. Känslomässiga band mellan våldsoffer och gärningsman är också en faktor som påverkar anmälningsbenägenheten hos ett våldsoffer enligt tidigare forskning bland äldre som utsatts för VNR. Vi anser att äldre som utsätts för HRV troligtvis har samma problematik. En annan förklaring till lågt förtroende för organisationer och låganmälningsbenägenhet hos äldre våldsutsatta kvinnor kan vara att de känner att de utsätts för kontroll och tvång av aktörer som finns till för att i själva verket hjälpa kvinnorna. Slutligen har vi problematiken kring de stereotypa uppfattningar som råder som enligt oss resulterar i att de våldsutsatta inte söker hjälp eller får hjälp av aktörer som finns till deras förfogande.

Stereotypa uppfattningar om den våldsutsatta kan leda till att individen får felaktiga hjälpinsatser från samhället vilket resulterar i att våldsoffer inte får professionell hjälp. Det är av stor vikt för socialarbetare, poliser samt andra yrkeskategorier att de i sin yrkesutövning har kunskap och förförståelse när de ska utforma verkningfulla insatser och samverka med andra aktörer för att motverka HRV och VNR. Befintliga insatser riskerar att bli otillräckliga, kortsiktiga och om utgår i för hög grad efter de stereotypa uppfattningar som råder. Baianstovu et al (2018) studie påtalar att de våldsutsatta är i behov av långsiktiga insatser. Egen bostad, möjligheten att bilda nya nätverk och sociala sammanhang är fundamentala åtgärder för att förbättra våldsoffrens livsvillkor (Baianstovu et al, 2018). För att bekämpa HRV anser vi att professionella aktörer och makthavare måste inse att det är två system som slåss mot varandra. Det svenska sekulära och myndighetsbaserade systemet med en stark statsapparat och det andra systemet som utgör ett klan och religionsbaserat system. De våldsutsatta kvinnorna som är modiga och vill lämna hedersförtrycket, lämnar inte bara hedersförtrycket, de lämnar även familj, vänner, släktingar och traditioner som även representerar värme och gemenskap. Ska kvinnorna lämna detta och ansluta till det svenska och individualistiska systemet, så måste svenska samhället fylla det vakuum som uppstår hos ett brottsoffer och då räcker det inte med ett larm, en skyddstelefon eller att bli placerad på ett skyddsboende. Kvinnorna behöver få tillgång till egna bostäder och möjligheten att skapa nya nätverk, relationer och sammanhang för att få bättre livsvillkor. Vi anser att samhället behöver öka de våldsutsatta kvinnornas socioekonomiska förutsättningar så att kvinnorna kan bli mer självständiga. Brist på utbildning och ekonomi har konstaterats vara riskfaktorer när det gäller att utsättas för VNR och hedersrelaterat våld. Ifall kvinnorna blir mer självständiga ökar deras förutsättningar att skapa ett liv med fria val, möjligheten att skapa relationer och möjligheten att slippa insyn och kontroll från sin omgivning. Ett viktigt analytiskt fynd vi identifierat i denna studie är att utbildning och kunskap är en skyddsfaktor så att kvinnorna ska bli autonoma individer men även så att kvinnorna ska lära sig att känna igen våldet. Socialarbetare bör dock vara medvetna om att denna skyddsfaktor kan vara en riskfaktor då kvinnor som utmanar patriarkala strukturer eller heliga skrifter som har många likheter med det symboliska våldet och kan utsätta kvinnorna för fara. Betydelsen av att kvinnorna utbildas och informeras blir än mer märkbar då studier visar att kvinnans ålder och vilken generation kvinnan tillhör påverkar deras uppfattning om våld och övergrepp.

Det svenska samhället står i stor tacksamhetsskuld till de våldsoffer som varit modiga att belysa hedersproblematiken och de lärare och socialarbetare som kämpar för de våldsutsatta

kvinnorna. Vi anser att dessa aktörer har kämpat i motvind och att fler aktörer gemensamt måste agera för att motverka hederskulturen, en sådan aktör är det svenska rättsväsendet. Vi anser att rättsväsendet behöver skärpa lagstiftningen och bli mer effektiva i sitt arbete vilket resulterar i fler rättsliga påföljder. I Brottsförebyggande rådets (2012) rapport blev endast 16 av 117 blev personupplärade. Kvinnor som endast anmält olaga hot får inte hjälp i samma omfattning av polisen, sex av tio kvinnor har inte fått hjälp överhuvudtaget (Brottsförebyggande rådet, 2012). Brist på hjälp av rättsväsendet när kvinnorna utsätts för olaga hot och vetskapen att så få fall blir personupplärade anser vi påverkar anmälningsbenägenheten hos kvinnorna. Vi menar att rättsväsendets tillkortakommanden är en avgörande anledning till att kvinnorna inte vågar polisanmäla eller fatta modet att lämna våldsförövare vilket resulterar i ett stort mörkertal om våldets omfattning. Samhället behöver signalera till offren och förövarna att våldet inte är acceptabelt. Samhället bör erbjuda våldsoffret en gedigen utväg från våldet och möjligheten till förbättrade livsvillkor.

Vi anser att socialarbetare har en enormt viktig roll i arbetet att försvara kvinnors mänskliga rättigheter, även om en lagändring sker med hårdare straffbestämmelser återstår problemet att vi då endast kommer åt en mikroskopisk andel av offer inom hederskulturen. Nämligen den andel som väljer att göra revolt mot hederskulturen. Hederskulturen förtryck världen över underkastar sig 100 000-tals kvinnor då de inte har modet eller kunskapen som resulterar i att lämna förövarna. Vidare anser vi att det krävs ytterligare forskning kring kvinnor i högre åldrar som utsätts för HRV eftersom de är osynliggjorda. Det behövs forskning kring vilka insatser socialarbetare kan använda som är verkningfulla verktyg för att hjälpa kvinnor som väljer att lämna förtrycket. Socialarbetare behöver skapa sig en förståelse om klienterna så att klienterna känner sig förstådda och inkluderade för att nå fram till alla de tusentals kvinnor som ännu inte vågat trotsa det hedersrelaterade våldet och förtrycket. Vi anser att en socialarbetare behöver stå i frontlinjen, värna de mänskliga rättigheterna och stå upp för de äldre osynliggjorda kvinnor som inte märks i debatten och således inte får föra sin egen talan. Socialarbetare och forskning inom socialt arbete har möjligheten att minska den kunskapslucka som råder inom HRV som drabbar äldre kvinnor och således minska det mörkertal som finns inom kriminalstatistiken. Socialarbetare spelar en avgörande roll i arbetet med att synliggöra de osynliggjorda äldre kvinnorna.

Metoddiskussion

Vi är medvetna om att det inte går att se våra resultat som en sanning då vi använder oss av en abduktiv ansats, det går dock att utföra fullt rimliga antaganden med hjälp av nya tolkningsramar. Vi har tidigare i studien redogjort för valet av att utföra en forskningsöversikt med argumentet att det hjälper forskaren att få en övergripande blick av kunskapsläget. De studier som ingår i vårt urval anser vi är representativt för hur kunskapsläget ser ut när det gäller HRV och VNR och detta redovisas i metodkapitlet, således anser vi att extern validitet råder. Ett urval som består av få studier i relation sett till antalet behöver inte vara negativt då en forskare med en kvalitativ ansats kan få ut mycket data utifrån ett väl valt urval. Vi har i vårt urval utgått från en premiss där vi speglar den internationella konsensus som råder kring HRV som begrepp. Orsaken till att HRV uppstår är infekterad men det råder konsensus kring begreppet. Vi är medvetna om att våra sökkombinationer resulterade i ett stort antal sökträffar och vi fick därmed utesluta en stor mängd studier. Vi anser dock att vårt urval är legitimt med tanke på att vi haft en tidsram att förhålla oss till. Utan denna tidsram hade vi troligtvis haft med mer studier i vår forskningsöversikt och vi hade läst och analyserat fler studiers titlar, sammanfattningar samt innehåll.

Referenslista

Al Gharaibeh, F. (2016). Debating the role of custom, religion and law in 'honour' crimes: Implications for social work. *Ethics and Social Welfare: Engaging with Outrage! Social Work, Social Welfare and Social Justice*, 10(2), 122-139.

Alves, M. (2019). Evolution and Analysis of Cultural and Cognitive Factors Related with Domestic Violence Against Women. *Journal of Interpersonal Violence.*, 34(3), 621. <https://doi.org/10.1177/0886260516645570>

Amy E. Bonomi, Melissa L. Anderson, Robert J. Reid, David Carrell, Paul A. Fishman, Frederick P. Rivara, Robert S. Thompson. Intimate Partner Violence in Older Women, *The Gerontologist*, Volume 47, Issue 1, February 2007, Pages 34–41, <https://doi.org/10.1093/geront/47.1.34>

Baianstovu, R. Í., Cinthio, H., Särnstedt, E., Strid, S. (2018). Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar: En kartläggning i Göteborg, Malmö och Stockholm 2017–2018: Del II: Redovisning av den kvalitativa delstudien i Göteborg, Malmö och Stockholm. Örebro.

Baianstovu, R. (2017). *Heder: hedersrelaterat våld, förtryck och socialt arbete*. (Upplaga 1). Lund: Studentlitteratur.

Beaulaurier, R. (2005). Internal Barriers to Help Seeking for Middle-Aged and Older Women Who Experience Intimate Partner Violence. *Journal of Elder Abuse & Neglect*, 17(3), 53. http://dx.doi.org/10.1300/J084v17n03_04

Brottsförebyggande rådet. (2020). *Våld i nära relationer*. Hämtad: 2020-05-11 <https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/vald-i-nara-relationer.html>

Brottsförebyggande rådet. (2012). *Polisens utredningar av hedersrelaterat våld*. Tryckt: Edita Västerås 2012.

Bryman, Alan. (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.

Börjesson, M. & Rehn, A. (2009). *Makt*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.

Cailin Crockett, Bergen Cooper, Bonnie Brandl, Intersectional Stigma and Late-Life Intimate-Partner and Sexual Violence: How Social Workers Can Bolster Safety and Healing for Older Survivors, *The British Journal of Social Work*, Volume 48, Issue 4, June 2018, Pages 1000–1013, <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcy049>

Carlson, B. E., McNutt, L.-A., Choi, D. Y., & Rose, I. M. (2002). Intimate Partner Abuse and Mental Health: The Role of Social Support and Other Protective Factors. *Violence Against Women*, 8(6), 720–745. <https://doi.org/10.1177/10778010222183251>

Chesler, P. (2010). *Worldwide Trends in Honor Killings*. Middle East quarterly, Apr 2010, Vol.17(2), pp.3-12.

David, M. & Sutton, C.D. (2016). *Samhällsvetenskaplig metod*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Doğan, R. (2014). *The Profiles of Victims, Perpetrators, and Unfounded Beliefs in Honor Killings in Turkey*. *Homicide Studies*, 18(4), 389–416.
<https://doi.org/10.1177/1088767914538637>

Eriksson Barajas, K., Forsberg, C. & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap: vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. (1. utg.) Stockholm: Natur & Kultur.

Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. (2., utök. uppl.) Stockholm: Liber.

Grzyb, M. A. (2016). An explanation of honour-related killings of women in Europe through Bourdieu's concept of symbolic violence and masculine domination. *Current Sociology*, 64(7), 1036–1053. <https://doi.org/10.1177/0011392115627479>

Haj-Yahia, M. (2000). *Wife abuse and battering in the sociocultural context of arab society*. *Family Process*, 39(2), 237-55. doi: <http://dx.doi.org.db.ub.oru.se/10.1111/j.1545-5300.2000.39207.x>

Krebs, C., Breiding, M.J., Browne, A. *et al.* The Association Between Different Types of Intimate Partner Violence Experienced by Women. *J Fam Viol* 26, 487–500 (2011).
<https://doi.org/10.1007/s10896-011-9383-3>

Kriminalvården. (2015). *HRV- Kunskapsöversikt och kartläggning av aktörer*. Norrköping: Kriminalvården

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (Tredje [reviderade] upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Lindhorst T, Tajima E. Reconceptualizing and operationalizing context in survey research on intimate partner violence. *J Interpers Violence*. 2008;23(3):362-388.
doi:10.1177/0886260507312293

June Keeling, Katherine van Wormer, Social Worker Interventions in Situations of Domestic Violence: What We Can Learn from Survivors' Personal Narratives?, *The British Journal of Social Work*, Volume 42, Issue 7, October 2012, Pages 1354–1370,
<https://doi.org/10.1093/bjsw/bcr137>

Mattsson, T. (2010). *Intersektionalitet i socialt arbete: teori, reflektion och praxis*. (1. uppl.) Malmö: Gleerups Utbildning.

Della Rocca, M and Zinn, D. (2019) Othering Honor-Based Violence: The Perspective of Antiviolence Operators in Northern Italy. *Human Organization*: Winter 2019, Vol. 78, No. 4, pp. 325–334. <https://doi.org/10.17730/0018-7259.78.4.325>

Mouton, C. P. (2003). Intimate Partner Violence and Health Status among Older Women. *Violence Against Women*, 9(12), 1465–1477. <https://doi.org/10.1177/1077801203259238>

Nationellt Centrum för kvinnofrid. (2010). *HRV- en kunskaps- och forskningsöversikt*. Uppsala: Elanders Tryckeri.

Nationellt Centrum för Kvinnofrid. (2020). Våld i nära relationer. Hämtad: 2020- 03-06 <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/vald-i-nara-relationer/>

Nationellt Centrum för kvinnofrid. (2010). *HRV*. Hämtad: 2020-03-06. <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/hedersrelaterat-vald-och-fortryck/hedersrelaterat-vald-och-fortryck/>

Nationellt Centrum för kvinnofrid. (2020). *Mäns våld mot kvinnor- ett globalt perspektiv*. Hämtad: 2020-04-12. <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/mans-vald-mot-kvinnor-ett-globalt-perspektiv/mans-vald-mot-kvinnor---ett-globalt-perspektiv/>

Ouis, P. (2009). "Den verkliga kulturkonflikten"?: islamisk sexualmoralism i liberala Sverige. *Socialvetenskaplig tidskrift*. (2009(16):3/4, s. 350-368).

Parlalis, S.K. (2016), "Women aged 45-64 and IPV in Cyprus", *The Journal of Adult Protection*, Vol. 18 No. 3, pp. 184-194. <https://doi.org/10.1108/JAP-11-2015-0033>

Regeringskansliet. (2009). *Mot våld och förtryck, Att bekämpa mäns våld mot kvinnor, HRV och våld i samkönade relationer*. Ödeshög: Danagårds Grafiska

Shier, A., & Shor, E. (2016). "Shades of Foreign Evil": "Honor Killings" and "Family Murders" in the Canadian Press. *Violence Against Women*, 22(10), 1163–1188. <https://doi.org/10.1177/1077801215621176>

Socialstyrelsen. (2016). *Våld- handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer*. Hämtad: 2020-03- 08 <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2016-6-37.pdf>

Socialstyrelsen. (2019). *Våld i nära relationer*. Hämtad: 2020-03-18 <https://www.socialstyrelsen.se/stod-i-arbetet/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/>

Stöckl H, Watts C, Penhale B. Intimate partner violence against older women in Germany: prevalence and associated factors. *J Interpers Violence*. 2012;27(13):2545–2564. doi:10.1177/0886260512436390

Utbildningsdepartementet. (2009). *Handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja*. Skr. 2009/10:229. Hämtad: 2020-06-05
<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2010/06/skr.-200910229/>

Wilke, D., & Vinton, L. (2003). Domestic violence and aging: Teaching about their intersection. *Journal of Social Work Education, 39*(2), 225-235. Retrieved May 24, 2020, from www.jstor.org/stable/23044062

Wydall, S., & Zerk, R. (2017). Domestic abuse and older people: Factors influencing help-seeking. *Journal of Adult Protection, 19*(5), 247-260. <https://doi.org/10.1108/JAP-03-2017-0010>

Yilmaz, E., Canturk, N., Erkol, Z., Kumral, B., & Okumus, A. (2015). Customary Homicides in Diyarbakir Province. *Journal of Forensic Sciences, 60*(5), 1241-1246.

World Health Organization. (2013). *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*. Geneve: WHO Press